DE

DELAVSKA ENOTNOST

28. 8. 1976 - ŠT. 34 - L. XXXV. - CENA 3 DIN

GLAVNI UREDNIK: VOJKO ČERNELČ

ODGOVORNI UREDNIK: BOJAN SAMARIN

MERA JE POLNA

Avstrijski organi oblasti – od zveznega kanclerja Kreiskega in koroškega deželnega glavarja Wagnerja do krajevnih žandarmerijskih enot – stopnjujejo pritisk na slovensko in hrvaško manjšino. Namen je jasen: pripadnike manjšine je treba ustrahovati, tako da se med popisom prebivalstva posebne vrste ne bodo upali izreči o svoji narodnosti. In tako naj bi avstrijske oblasti dobile nekakšen statistični „dokaz“, da je njihova manjšinska politika pravilna, čeravno je vsemu poštenemu svetu jasno, da so vsi avstrijski ukrepi v zvezi z manjšinsko problematiko v svojem bistvu, ki ga ni težko spoznati, naravnani na revizijo državne pogodbe, na podlagi katere je nastala republika Avstrija. Prav ta mednarodnopravna listina nikjer ne predvideva, da bi bilo število pripadnikov manjšine pogoj za zagotavljanje in uresničevanje njihovih pravic. Tega pogoja ne poznajo tudi drugi mednarodni dokumenti, ki obravnavajo manjšinska vprašanja. Navzlic temu uradni Dunaj vztraja pri popisu posebne vrste, hkrati pa zatrjuje, da so določila državne pogodbe izpolnjena. Ni težko razbrati, da si celo uradna Avstrija prizadeva dokazati, kako da imajo manjšine še preveč pravic in kako da je njihov položaj celo boljši od tistega, kakršen bi jim pripadal. Vse takšno ravnanje ni nič drugega kakor popuščanje nacionalističnim in neonacističnim silam, ki divjajo predvsem na Koroškem. Še več, v bistvu gre za tiho soglasje in pritrjevanje protimanjšinskemu divjanju, ki je ob podpori policije doseglo vrhunec na heimatdienstovskem zborovanju v Škocjanu, kjer so „varuhi reda in oblasti“ s silo poteptali vse pravice koroških Slovencev, ne le kot pripadnikov manjšine, temveč tudi kot avstrijskih državljanov. Heimatdienst in njemu podobni so znova pokazali svojo znano podobo, ki kriči, da je na avstrijskem Koroškem prostor samo za en narod ali kvečjemu še za „molčečo manjšino“. Velikonemške sile, ki ne skrivajo svojega nacističnega duha, so se razbohotile na protimanjšinskih zborovanjih. Toda zdaj, ko pripadniki manjšine pripravljajo protestna zborovanja, kancler Kreisky grozi, da jih bo prepovedal. Sicer pa si je gospod dr. Kreisky v zadnjem času dovolil tudi nekaj žaljivih napadov na Jugoslavijo in jugoslovanski tisk, ki naj bi bil po njegovih besedah kriv za zaostrene razmere na Koroškem. Polemika s takšnimi stališči je odveč, kajti kaj bi govorili gluhemu, saj vemo, da nas ne sliši. A vendar ne bi bilo slabo, če bi se gospod dr. Kreisky vsaj malo zamislil nad ravnanjem s pripadniki naših manjšin v Avstriji, čeravno ne moremo pričakovati, da bo ta razmislek obrodil kake sadove. Vse namreč kaže, da uradni Dunaj na čelu s samim kanclerjem verjame izmaličeni podobi razmer, v katerih živijo pripadniki manjšin, pred pravo resnico pa zapira oči in ušesa ter trmoglavo vztraja pri svojih stališčih, ki so vredna vse obsodbe.

V. BARABAŠ

Poskušajmo storiti več

Zima se bliža z vsakim dnem, na Tolminskem pa veliko ljudi še vedno živi v prikolicah. Popravila poškodovanih hiš napredujejo zelo počasi. Denar je, primanjkuje pa materiala, za kar je kriva predvsem slaba organiziranost. Lahko bi rekli tudi, da je to posledica nedelavnosti gradbenih odborov v posameznih krajevnih skupnostih. Ljudje bi radi popravljali tudi sami, pa marsikje – še posebej v Breginju – niti ne smejo. Mladinske delovne brigade so izgubile že 15.000 delovnih ur, ker so čakale na delo.

Več o vzrokih prepočasne obnove na Tolminskem preberite na 6. strani.

FOTO: A. AGNIČ

ELEKTROGOSPODARSTVO

Namesto športnih letnih iger pomoč Tolminskemu!

Na pobudo republiškega odbora sindikata delavcev energetike in premogovništva in na pobudo predsedstva koordinacijskega odbora sindikata SOZD elektrogospodarstva so se delavci – športniki v elektrogospodarstvu Slovenije odločili, da namesto športnih iger, ki bi morale biti v Novi Gorici, izvedejo delovno akcijo za pomoč Tolminskemu. Na prostovoljni delovni akciji, ki bo trajala od 1. do 11. septembra, bodo zgradili 10 KW daljnovod od Kobarida do Breginja v dolžini 17 km. Na prostovoljni delovni akciji bo sodelovalo 60 delavcev elektrogospodarstva Slovenije.

Za gradnjo bo porabljenih približno toliko sredstev, kot bi jih potrebovali za izvedbo športnih iger.

J. LESKOVAR

VZROKI ZASTOJEV PRI RAZVOJU SAMOUPRAVNIH ODNOSOV

Novo si s težavo utira pot

STRAN 4

Ob zaključku redakcije

ODLOČNA PODPORA MANJŠINAM

Ljubljana, 26. avgusta – Predsedniki občinskih in medobčinskih svetov Zveze sindikatov Slovenije, predsedniki in sekretarji republiških odborov sindikatov Slovenije in funkcionarji republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije so se danes sestali v Ljubljani in ob gorji proti slovenski in hrvaški manjšini v Avstriji sprejeli naslednjo protestno izjavo, ki so jo naslovili svetu Zveze sindikatov Jugoslavije in zveznemu sekretariatu za zunanje zadeve v Beogradu:

– Ponovno smo ugotovili, da delavski razred in drugi delovni ljudje Slovenije in Jugoslavije množično in spontano najodločneje zahtevajo, da sosednja Avstrija končno že preneha z nerazumnim, nedemokratičnim in nečloveškim odnosom do slovenske in hrvaške manjšine.

Skupaj z delavci, ki se te dni povsod po naši republiki zbirajo na množičnih protestnih zborovanjih, z gnevom in gnusom obsojamo vsa ravnanja nasproti koroškim Slovencem in gradiščanskim Hrvatom, ki niso skladna z duhom in črko državne pogodbe in s sklepi helsinške konference. Zlasti smo ogorčeni tudi zaradi bohotenja neonacizma in zaradi brutalnih obračunov s pripadniki manjšine, ki nas živo spominjajo na čase hitlerjevske kataklizme.

Na vseh protestnih zborovanjih in na mnoge druge načine so delovni ljudje naše samoupravne socialistične skupnosti izrazili vso solidarnost s slovensko in hrvaško manjšino v Avstriji in jo ponovno odločno podprli v njenem boju za polno uresničevanje sedmega in drugih členov državne pogodbe ter proti preštevanju in drugim raznarodovalnim nameram in postopkom avstrijskih oblasti in neonacističnih organizacij. Prav tako naši delovni ljudje dajejo vso podporo še odločnejšim ukrepom naše države v prid in zaščito bratski manjšini na Koroškem in Gradiščanskem.

V imenu navzočih:
JANEZ BARBORIČ,
predsednik RS ZSS

NEUVRŠČENI SO SE DOGOVORILI

Za boljši jutrišnji svet

„Konferenca bo neposredno in trajno pozitivno vplivala na mednarodne odnose.“ Ta beseda, ki jih je predsednik Tito izrekel po vrnitvi s pete konference voditeljev držav in vlad neuvrščenih dežel v Colombu, govorijo o veliki moči neuvrščenega sveta, o njegovem vplivu na mednarodna dogajanja, o svetovnih razsežnostih neuvrščene politike in o njeni akcijski naravnanosti, kar vse je vrhunsko zborovanje v glavnem mestu Šri Lanke prepričljivo potrdilo. Še več, dokazalo je tudi zrelost neuvrščenega gibanja in odločenost njegovih članic, da se ne vdajo pritiskom in grožnjam z raznih strani, ampak da se z dejanji zavzamejo za enotnost gibanja, zavedajoč se, da je to brez dvoma prvi pogoj za učinkovito poseganje na mednarodno prizorišče in v reševanje raznolikih problemov, ki dandanes pestijo vse človeštvo.

„Nismo zaprti vase,“ je bilo iz Colomba slišati ničkolikokrat. In konferenca je s svojimi dokumenti pokazala, da je res tako. Kajti neuvrščeni se niso ukvarjali zgolj s svojimi težavami in problemi, čeravno so tudi tem vprašanjem (zlasti v sklopu celotne problematike dežel v razvoju) namenili vso potrebno pozornost in skrb. Prizadevanja neuvrščenega sveta, kakor jih je začrtala peta konferenca v Colombu, so usmerjena predvsem k tistim problemom, katerih reševanje je usodno za vse človeštvo, tudi za vse tiste države, ki na „vrh“ v Colombu niso gledale z naklonjenostjo. Brez dvoma sta pri tem daleč najpomembnejša mir in varnost v svetu, in to v svojih najširših razsežnostih in prav vseh vidikih. Navsezadnje sedanji neenakopravni in nepravični gospodarski odnosi v svetu niso nič drugega kakor grožnja miru in varnosti, saj le-teh ne more biti brez resnično enakopravnega mednarodnega sodelovanja na vseh področjih. Prav zato so vprašanja svetovnih gospodarskih odnosov in problemi dežel v razvoju dobili na konferenci še posebno mesto.

Zborovanje v Colombu je pokazalo tudi čedalje večje zanimanje za neuvrščenost kot svetovno politiko. Ne samo v neuvrščenem svetu, tudi v drugih svetovnih prestolnicah, na Zahodu in Vzhodu, so pozorno spremljali dogajanja na peti vrhunski konferenci neuvrščenih; razčlenjevali so razprave in si prizadevali izluščiti glavna sporočila obsežnih dokumentov; in vsi, ki kaj dajo na resnico in pravico, so spoznali, da se človeštvu obetajo temni časi, če neuvrščeni ne bi izbojevali svoje bitke za nov, pravičnejši in boljši svet. Zanimanje za neuvrščenost se je na konferenci pokazalo tudi s sprejemom novih članic in opazovalk ter z navzočnostjo novih gostov. To je dokaz več, da se neuvrščeno gibanje nenehno širi in da je, kakor je rekel predsednik Tito, „odprto za vse, ki sprejemajo njegova izhodišča in ki so se nam pripravljeni pridružiti zaradi krepitve lastne neodvisnosti, ohranitve miru in napredka enakopravnega mednarodnega sodelovanja“.

Akcijski načrti so zdaj razgrnjeni, politična izhodišča za delovanje neuvrščenih držav na mednarodnem prizorišču so na novo ovrednotena v skladu s sedanjimi razmerami v svetu. Kakor so bili neuvrščeni enotni na konferenci v Colombu, tako se bodo morali poslej enotno zavzeti za izvajanje dogovorjenih akcij in posegov v reševanje zapletenih mednarodnih političnih in gospodarskih problemov. Kajti le v enotnosti je resnična moč neuvrščenega sveta. To enotnost je peta vrhunska konferenca že izpričala, zdaj pa jo morajo potrditi vse neuvrščene države tudi s svojim delovanjem. Nobenega dvoma ni, da bo Jugoslavija v prvih vrstah prizadevanj za uresničitev stališč in sklepov pete konference in da bo, tako kot doslej, zavzeto sodelovala v boju za boljši in pravičnejši svet.

V. B.

KAJ SMO STORILI...

Prva pomoč

Čeprav sami trdijo, da so storili še premalo, vendarle že bežen pregled doslej opravljenega konkretnega dela v poslovni interesni skupnosti obutvene industrije Slovenije potrdi, da so v tej dejavnosti pri zadovoljevanju skupnih koristi vendarle marsikje dlje kot v nekaterih finančno in kadrovsko močnejših gospodarskih združenjih. Vsekakor tudi pri uresničevanju konkretnih skupnih nalog ?? niso opravili vsega potrebnega dela, da bi poslovna skupnost – imenujmo to povezavo obutvene industrije Slovenije za sedaj tako – zadihala s polnimi pljuči n članicam tudi dala tisto, kar od nje lahko pričakujejo.

Na izvrševanje zastavljenih nalog je v mnogočem vplival tudi težak gospodarski položaj obutvene industrije; zavoljo tega je le-ta mogla najprej reševati tekoče pereče gospodarske probleme in se ni mogla dovolj ukvarjati z vprašanjem, kako organizirati svojo skupnost. Vsekakor pa drži, da je poslovna skupnost nastala zavoljo potrebe po takšnem sodelovanju, prave, življenjske potrebe sleherne tovarne te dejavnosti, s tem pa so že postavljeni solidni temelji za vsebinsko poglabljanje delovanja te skupnosti.

Sindikati so pri ustanavljanju skupnosti imeli pomembno vlogo, „odigrali" pa so jo modro, z velikim posluhom za poslovne posebnosti dejavnosti. S tem, ko pred časom niso vztrajali pri zamisli, da bi vsa podjetja te dejavnosti in še usnjarske industrije povezali v dve ali celo v eno sestavljeno organizacijo združenega dela, so sicer „spustili" iz rok priložnost, da hitro združijo delo in sredstva iz teh dejavnosti; vendar so hkrati utrli pot počasnejšemu, toda nedvomno bolj življenjskemu in trdnemu povezovanju obutvene industrije. Organizacijska oblika navsezadnje ni najbolj pomembna, zlasti pa ne odtehta prave vsebine povezovanja.

Tistikrat so (poslovna skupnost je bila ustanovljena pred dvema letoma) sindikati največ kritike namenili prav horizontalni povezanosti organizacij združenega dela, kjer je sicer bila vključena (lastna) trgovska mreža, manjkali pa so proizvajalci usnja. Hkrati so „zamerili", da skupnost zajema (zemljepisno) preozek krog podjetij – samo iz naše republike (izjema so bili le kooperanti slovenskih podjetij iz drugih republik). Pripominjali so tudi, da podjetja združujejo sredstva samo za golo delovanje organov skupnosti.

Ob poglobljenih analizah so na sindikatih ugotovili, da ne kaže hiteti z določanjem organizacijske oblike povezovanja dela in sredstev v tej dejavnosti. Kasnejši razvoj „dogodkov" je dokazal, da je bilo takšno ravnanje pravilno. Podjetja so sama začela iskati skupne poti iz skupnih problemov – gospodarske narave – pri tem pa so se kajpak vse bolj poslovno povezovala. Sindikati, vlogo nekdanjega RO sindikata delavcev industrije in rudarstva je prevzel RO sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije, pa tudi sedaj, ko se poslovna interesna skupnost prilagaja zakonu o združenem delu, ne priganjajo in ne „predpisujejo" receptov, pač pa svetujejo: najprej utrditi vsebinsko zasnovo povezovanj in jo še poglobiti in šele potem skupnost tudi oblikovno – organizacijsko prilagoditi zakonu. V tem pa je tudi največji doprinos sindikatov – od RO do osnovnih organizacij – k povezovanju dela in sredstev v obutveni in tudi usnjarski industriji.

B. RUGELJ

VELIKA ZAVZETOST DELAVCEV

Razprave o osnutku zakona trajajo in bodo tudi po sprejetju — Poročila o dobri udeležbi v delovnih organizacijah — Nekoliko slabše v krajevnih skupnostih

Predsedniki občinskih in medobčinskih svetov ZSS, predsedniki republiških odborov sindikatov ter drugi sindikalni delavci so se v četrtek po delovnem sestanku, ki je bil namenjen nadaljnjim pripravam na sejo konference ZSS (le-ta bo, kot je znano, 20. septembra) razšli z dogovorom, da bodo spodbudili še bolj kakovostne razprave o zakonu o združenem delu. Ta obsežna družbenopolitična dejavnost sovpada s pripravami na občinske konference zveze sindikatov, ki bodo – sodeč po besedah, ki smo jih slišali – marsikje precej prispevale k razvoju samoupravljanja v duhu osnutka zakona.

Na delovnem sestanku, ki ga je vodil Janez Barborič, so predvsem obravnavali prvi osnutek poročila o poteku in rezultatih javne razprave o osnutku zakona o združenem delu v SRS od aprila do septembra. To prvo poročilo, razumljivo, še ni popolno, ker javna razprava še traja in daje dodatne rezultate. Kljub vsemu pa so ugotovili, da je udeležba delavcev v raznih oblikah organizirane javne razprave, zlasti še na zborih, bila marsikje večja, kot so pričakovali organizatorji. Seveda tam, kjer so bile politične priprave dobre in zbori sklicani ob primernem času. Ponekod so morali na zahtevo delavcev zbore tudi ponavljati, da bi lahko res temeljito preučili celotno vsebino osnutka in se dovolj jasno dogovorili, kaj morajo dopolniti in spremeniti v svoji samoupravni praksi.

Poročila kažejo, da je na tako pripravljenih zborih sodelovalo najmanj 60 % vseh zaposlenih, v mnogih primerih pa skoraj vsi. Na približno 5000 uspešno opravljenih zborih delavcev (do 25. julija) jih je poprečno sodelovalo 75 % ali okrog 500.000 zaposlenih. Če upoštevamo, da bodo opravili do jeseni zbore še vsi tisti, kjer se je akcija zavlekla, lahko trdimo, da bo v javno razpravo vključena ogromna večina vseh in da je imel to možnost resnično vsak zaposleni.

Kaže torej, da so OOS – seveda ob aktivnem sodelovanju vseh drugih družbenih dejavnikov – dosegle želeno stopnjo politične mobilizacije. Resnici na ljubo pa je treba povedati tudi, da skoraj ,iz vsake občine poročajo tudi o tem, da so bili v posameznih primerih zbori delavcev formalni in brez večjih rezultatov. Zato jih bodo ob boljših vsebinskih pripravah ponovili do jeseni in tudi kasneje.

Do 25. julija so o osnutku razpravljali tudi v približno polovici krajevnih skupnostih. Ponekod je bila udeležba na zborih občanov sorazmerno slaba ali pa je bilo potrebno te zbore večkrat sklicati. So pa tudi primeri občin, kjer so z dobrimi pripravami dosegli nadpoprečno visoko udeležbo občanov, tako v Škofji Loki, Ormožu, Tržiču, Šmarjah pri Jelšah, na Jesenicah, v Cerknici in Ribnici.

Vendar – kot je poudarila razprava na današnjem sestanku – so to šele prvi podatki, ki so zastareli že v času poročanja. Zbori delavcev in delovnih ljudi so bili tudi po 25. juliju in potekajo tudi zdaj. Organizatorji javne razprave bodo to aktivnost nadaljevali do sprejema zakona in še potem, dokler v vseh samoupravnih okoljih svoje samoupravne prakse ne bodo prilagodili zahtevam zakona. Pri tem vse bolj prevladuje spoznanje, kako napačno bi bilo, če bi splahnela politična aktivnost in naposled dobila kampanjsko obeležje.

Skupaj je bilo v dosedanji javni razpravi zbranih okrog 1000 (tisoč) vprašanj, pripomb in predlogov za dopolnitev osnutka zakona. Razpravljavci so ob svojih pripombah povedali tudi predloge za dopolnitev.

Trenutno še ni mogoče dokončno oceniti vseh pripomb in predlogov za spremembe ali dopolnila osnutka zakona. Slišati pa je bilo, da približno tretjina vprašanj in pripomb izvira iz nepoznavanja ali iz nerazumevanja osnutka. Druge pripombe pa bodo bržkone zahtevale spremembo marsikaterega zakonskega določila v duhu zakona o združenem delu, pa tudi spremembo nekaterih določil v omenjenem zakonu samem.

V. Č.

PRIPOMBA UREDNIŠTVA: Ob zaključku redakcije nismo mogli podrobneje poročati o poteku in rezultatih javne razprave. Več v prihodnji številki.

Ali ste v vaši organizaciji že izbrali sindikalnega zaupnika Prešernove družbe?

PREŠERNOVA DRUŽBA LJUBLJANA

V tovarni nogavic Polzela v občini Žalec je zaupnica Prešernove družbe SILVA ANTLOGA zbrala za letošnje knjižne zbirke že 138 naroččikov.

Mogočen spomin

Na osrednji republiški proslavi ob 40-letnici stavk pričakujejo v Kranju 25.000 udeležencev. Slavnostni govornik bo predsednik CK ZKS France Popit

Z osrednjo proslavo v naši republiki, ki bo 18. septembra letos v Kranju, se bomo spomnili 40-letnice stavk slovenskih tekstilnih, gradbenih in drugih delavcev, ki so v 1936. letu potekale pod neposrednim vodstvom komunistične partije. Z njimi so si delavci v gradbeništvu izborili podpis kolektivne pogodbe, ki je prej sploh niso imeli, tekstilni delavci pa novo kolektivno pogodbo, v kateri jim je uspelo uveljaviti nekaj novih zahtev. Komunistična partija se je s svojimi revolucionarnimi zahtevami ponovno uveljavila v sindikatih ter si prek stavk, ki jih je vodila, ustvarila osnovo za kasnejšo revolucionarno borbo slovenskega delavskega razreda.

Proslave v Kranju se bodo udeležili delavci in delovni ljudje iz vse Slovenije. Nastopali bodo tudi najbolj znani delavski in drugi pevski zbori, godba milice iz Ljubljane, Delavska godba iz Trbovelj, recitatorji s Krasa in drugi.

Organizatorji proslave pričakujejo, da se bo zbralo na tej manifestaciji okrog 25.000 udeležencev, ki bodo tako množično počastili spomin na 40-letnico stavk. Slavnostni govornik na proslavi bo predsednik CK ZKS France Popit. M. M.

REKLI SO

IVAN FRANKO-IZTOK, član ZIS in nekdanji komisar Gradnikove brigade, ob odkritju spomenika pobitim borcem na Mrzlikarjevi domačiji nad Otaležem:

Vsiljujejo se nam številna vprašanja. Predvsem, katere so te sile in posamezniki, ki v imenu avstrijske večine vodijo ves čas gonjo proti slovenski manjšini. Očitno je, da so nosilna sila in iniciatorji te akcije predvsem fašisti, razni bojevniki iz druge svetovne vojne ter njihova združenja ob podpori političnih strank in, žal, objektivno tudi vlada Avstrije. Ko človek vidi na televizijskih zaslonih njihova zborovanja, na katerih nastopajo ti možje s celo razstavo hitlerjevih odličij, se nam nehode zastavljajo vprašanja, kje so si jih prislužili, v Jugoslaviji, na Mrzlem vrhu, Rusiji, Franciji in drugod kot osvajalci in okupatorji, ki so v imenu Hitlerja uvajali v Evropi novi red. Ali je sedanja njihova akcija proti našim ljudem samo nadaljevanje v novih razmerah in z novimi zavezniki tistega, kar se je dogajalo na Koroškem in drugod od 1937. leta dalje? Kje izvira ta iz preteklosti tako dobro znan duh nestrpnosti teh organizacij v zmerjanju, pljuvanju, v brutalnosti policije, oblasti in drugih? Kje so korenine uradne avstrijske teze o pravici večine na asimilacijo manjšine? Ob pogostih paradah fašističnih bojevnikov in razstavah fašističnih odlikovanj, ki so, mimogrede rečeno, drugje že preživele, se vprašamo, kaj je z uradno tezo o Avstriji kot prvi žrtvi Hitlerjeve agresije? Ko vidimo odnos do slovenske manjšine, odnos do ljudi in organizaciji odpora po eni strani in raznih bojevniških, fašističnih organizacij po drugi strani, se vprašamo, kdo v Avstriji predstavlja žrtve fašistične agresije?

RUDI ČAČINOVIČ, podpredsednik IS Slovenije, ob otvoritvi 14. pomurskega kmetijsko-živilskega sejma:

Razvito obmejno sodelovanje ob politiki odprtih meja, katero zagovarjamo in prakticiramo pri nas, krepi položaj in olajšuje gospodarski in kulturni razvoj obmejnega prebivalstva. Hkrati ima še poseben pomen povsod, kjer ob mejah živijo narodnostne manjšine. Ni potrebno posebei poudarjati, kako pozitivno vlogo je imela politika odprte meje in obmejno sodelovanje za sklenitev sporazuma s sosednjo Italijo. Pri tem so v celoti sprejete vse iniciative, potrjene v lanskoletni skupščinski resoluciji in stališčih, sprejete pa so tudi različne nove pobude kot na primer svobodna industrijska cona v Sežani, ki pomeni razširitev temeljev bodočega gospodarskega in splošnega razvoja odnosov med nami in Italijo. Nedvomno je, da bi tudi sodelovanje s sosednjo Avstrijo imelo mnoge primerjalne prednosti (bližina, ugodne prometne zveze, poznavanje tehnologije in drugo) in omogočalo medsebojno dopolnjevanje in smotrno delitev dela. Posebne možnosti so tudi na področju energetike, ki je aktualna tudi tu, ob Muri. Na žalost pa takih višjih oblik gospodarskega sodelovanja skoraj ni.

Da ni vzrok na naši strani, dokazuje že dejstvo, da je naš uvoz blaga krit z našim izvozom le 30-odstotno. Tudi obmejno gospodarsko sodelovanje je nerazvito in le v majhnem obsegu.

Mnoge naše iniciative za izboljšanje so ostale brez rezultatov. Naše ponovne predloge za sporazum o obmejnem blagovnem prometu je Avstrija vedno odbijala s formalističnimi razlogi, ima ga pa z Italijo, kjer živi njena, to je nemško govoreča manjšina.

SINDIKATI BiH O BOLEZENSKIH IZOSTANKIH

»Bolniške« je treba ozdraviti!

OD SARAJEVSKEGA DOPISNIKA

V preteklem letu so zaradi izostankov z dela v Bosni in Hercegovini izgubili 11,990.037 delovnih dni. Enostavneje povedano to pomeni, da je bilo vsak delovni dan odsotnih z dela 42.518 od skupno 668.338 zaposlenih, oziroma še drugače rečeno: poprečno vsak delavec v letu dni osemnajstkrat ni prišel na delo. Te, ne ravno nove podatke so povedali na seji komisije za delovne razmere in življenjsko raven Zveze sindikatov BiH. Delegati pa so poudarili, da je treba boleznine enostavno „ozdraviti".

Kot ukrep za to so navedli možnosti popoldanskega dela javnih služb, odpiranje otroških vrtcev v okviru delovnih organizacij, boljšo organiziranost obveznega oddiha ter prihajanja in odhajanja iz tovarn. Vse to bi pripomoglo, da ne bi bilo nepotrebne gneče.

Razlogi za izvajanje takšnih priporočil so številni, saj morajo delavci, ko rabijo dokumente, pogosto vzeti kar bolniško, ker administrativne službe delajo takrat kot delavci. Zato delavci, namesto, da bi bili na delovnem mestu, čakajo pred okenci.

Podobno je tudi z otroškimi vrtci, ki bi s popoldanskim delom omogočili zaposlenim, da ne bi odhajali z delovnega mesta pred iztekom predpisanega časa, samo zato, da bi otroke odpeljali domov. Ni nobenega dvoma, da je pri tem tudi precej neodgovornosti, saj številni delavci vzamejo bolniško samo zato, da bi opravili kako zasebno delo, ki jim ob mesečnem dohodku prinese še dodatni zaslužek. Zato bi morali v prihodnjem obdobju posvetiti več pozornosti tudi zdravniškim komisijam, ki ocenjujejo delovne sposobnosti delavcev.

ESAD NJEMČEVIĆ

IZ SINDIKALNEGA TISKA

DOLGOZOK

Po skoraj 6-mesečnem mirovanju cen smo že pomislili, da nam je uspelo ustaviti inflacijo. To upanje pa v zadnjih dveh tednih vse bolj bledi. Podražil se je električni tok, višje so cene poštnih storitev, občine so trgovcem dovolile večji dobiček, skratka: v prihodnjih mesecih se ne obeta nič lepega. Uvodnik v časopisu Dolgozok obravnava to problematiko, piše pa tudi o tem, kaj lahko pri tem stori sindikat.

Kmetijstvo v Jugoslaviji se je po vojni tako razvilo, da je v mnogih državah v razvoju za zgled. Torej ni nič čudnega, da nas vse pogosteje prosijo za sodelovanje. Naša podjetja vsestransko sodelujejo, najsi gre za melioracijo, sistem namakanja ali za graditev centrov za rejo živine. Časopis objavlja članek, v katerem piše o teh delovnih organizacijah in njihovem delu.

Kljub temu, da je bilo našim delavcem v tujini med novoletnimi prazniki ob srečanjih z njimi obljubljeno marsikaj, se je neki natečaj za popolnitev delovnega mesta končal zelo čudno. Za električarja v hladilnici je konkuriral tudi delavec iz Horgoša, ki je v tujini ostal brez dela. Tega delovnega mesta pa ni dobil ta, ampak delavec, ki je bil že zaposlen na drugem delovnem mestu. Reporter časopisa se je pogovarjal z vsemi o tem problemu in napisal članek: „Natečaj v Horgošu".

Nekemu subotiškemu zakonskemu paru se je pripetilo, da se zaman skuša vseliti v stanovanje, ki sta ga kupila. V njem namreč stanuje inženir iz podjetja, od katerega sta stanovanje kupila! Naslov članka o tem neprijetnem primeru je: „Kljub stanovanju med podnajemniki."

Razen omenjenih člankov velja prebrati še naslednje: „Na obeh straneh ceste", „Dvomljivi primer", „Govorite v državnem jeziku" in „V patrulji".

LASLO MAGOŠI

NASILJE NAD SLOVENCI IN PRIPRAVE NA PREŠTEVANJE NAŠIH MANJŠIN V AVSTRIJI VZBUJAJO VSE VEČJE OGORČENJE

Plima protestov narašča

Negodovanje in javni protesti zaradi razraščanja šovinistične klime proti Slovencem pri naši severni sosedi ne ponehujejo. Prej bi celo lahko rekli, da se ogorčenje razrašča – in v zvezi s tem število javnih protestnih zborovanj tudi – saj navsezadnje ne smemo pozabiti, da za moderna komunikacijska sredstva praktično v Evropi ni meja, tako da naši delovni ljudje ne potrebujejo „jugoslovanskega dirigiranega tiska“ (merimo na „državniško“ izjavo gospoda Kreiskega!), da bi bili seznanjeni s perfidno malopridnostjo nekaterih vodilnih političnih glav v Avstriji in z velikonemškim cinizmom „z blagim okusom“ po kljukastem križu . . .

Napravili bomo le kratek sprehod med protestnimi izjavami, za katere vemo, da so jih delavci sprejeli na svojih zborovanjih v preteklem tednu:

Delavci Gorenja so v vseh 16 tozdih in delovni skupnosti skupnih služb ustavili tekoče trakove in delovne stroje in po zborovanjih poslali protestna pisma, prav tako pa tudi pismo Slovencem na Koroškem in Hrvatom na Gradiščanskem, v katerem so zapisali: „Koroškim Slovencem in gradiščanskim Hrvatom naj bo v podporo spoznanje, da se za krivicami, ki jih danes doživljajo, ne skriva Avstrija, marveč so to samo šovinistične in neonacistične sile, ki bi želele zagospodariti v Avstriji in nad njimi. Te sile pa niso tako močne, da jim koroški Slovenec in gradiščanski Hrvat ne bi mogla kljubovati in jih preživeti.“

Protestno pismo avstrijskemu veleposlaništvu v Beogradu so poslali delavci škofjeloške LTH, prav tako pa tudi delavci številnih delovnih kolektivov iz Celja in bližnjega okoliša, na primer iz celjskega železniškega vozlišča, iz EMO, štorske železarne, lovci zveze lovskih družin Celje, celjskega PTT podjetja, GIP Gradis . . . Občani delavskega Celja so na zborovanju ob svojem občinskem prazniku še posebej izrazili svoj protest in ob tem izrazili upanje, da se bodo napredno misleči delavci in ostali delovni ljudje Avstrije zavedeli posledic očitnega zanikanja in krnjenja osnovnih človekovih pravic Slovencev in Hrvatov v Avstriji.

Protestno zborovanje so imeli tudi v celjski Zlatarni in v Splošni bolnišnici.

Ogorčenje nad ravnanjem s slovensko manjšino v Avstriji in nad brutalnim vedenjem avstrijske policije so izrazili tudi delavci Alplesa v Železnikih. Delavci Gozdnega gospodarstva Nazarje so poslali protestno pismo avstrijski ambasadi v Beogradu. Za podoben korak so se odločili med drugim tudi delavci TOZD Termika Škofja Loka. Protestirali so tudi njihovi sosedje v Tovarni gospodinjskih aparatov v Škofji Loki, kakor tudi delavci Jelovice.

Delovni ljudje Save Kranj so se na svojem zborovanju vprašali, kako lahko republika Avstrija pred evropsko in svetovno javnostjo opravičuje genocid nad slovensko in hrvaško manjšino v Avstriji. Odločno so protestirali tudi delavci Kovaške industrije UNIOR v Zrečah. Na protestnem zborovanju proti ravnanju avstrijskih oblasti so se zbrali tudi delovni ljudje Konusa iz Slovenskih Konjic. Uredništva časopisov so o protestnih zborovanjih v svoji občini obvestili tudi sindikati iz občine Laško in Šentjur pri Celju. Protestna zborovanja so imeli tudi delavci LIP Konjice in Gradbenika iz Ljubnega ob Savinji.

Delavci Lesne industrije GLIN Nazarje so avstrijski ambasadi v Beogradu sporočili svoj najodločnejši protest proti brutalnim akcijam avstrijske policije nad koroškimi Slovenci in obsodili tudi vse druge oblike pritiskov na slovensko in hrvaško manjšino, tako s strani avstrijske vlade, političnih strank v parlamentu ter policije, kakor tudi s strani raznih pronacističnih organizacij, katerih članstvo in njihovi „firerji“ povsem svobodno rovarijo v sosednji Avstriji. Očitno je, da uživajo vso podporo avstrijskih oblasti pri njihovih prizadevanjih v poskusih izvajanja etnocida nad manjšinama.

Protestna zborovanja so imeli tudi delavci Kostroja v Slovenskih Konjicah, kakor tudi v delovnih kolektivih ob slovenski obali, in sicer v Tomosu, Intereuropi, Gradbenem podjetju Stavbenik, Iplasu, Luki Koper, Avtobusnem podjetju Slavnik, Agrariji, Lami v Dekanih, Mehanotehniki, Delamarisu in v Kreditni banki Koper. Protestirali so tudi delavci Javnih skladišč v Celju, celjske carinarnice in celjske filiale koprske Intereurope.

Lojzka Sušnik, personalna referentka v TOZD predilnica kranjskega Tekstilindusa: „Presunjena in ogorčena sem bila, tako kot vsi moji sodelavci, ko sem zvedela za brutalne napade avstrijske policije na pripadnike slovenske manjšine. To je doslej najbolj grob napad na našo manjšino v Avstriji. In to se dogaja v državi, ki se razglaša za eno najbolj demokratičnih na svetu! Vendar zadnji dogodki v Škocjanu preveč „dišijo“ po nacistični strahovladi in zatiranju iz vojnih časov. Ne morem razumeti, da vlada republike Avstrije dovoli postopke, ki so docela v nasprotju s politiko mirnega sožitja med narodi in dobrega sosedstva.“

Milan Žvokelj, mojster v oddelku barvne kuhinje Tekstilindusa: „Nedavno sprejeti protimanjšinski zakoni v avstrijskem parlamentu in nedojemljiva gonja proti slovenski in hrvaški narodni skupnosti v tej deželi so v popolnem nasprotju z določiti avstrijske državne pogodbe in obveznostmi, ki jih je Avstrija sprejela že pred dvajsetimi leti kot pogoj za svojo neodvisnost. Tak odnos do obeh manjšin pomeni njeno kapitulacijo pred velikonemškimi in nacionalističnimi silami na čelu z zloglasnim Heimatdienstom, čigar delovanje bi morali naše severni sosedje po državni pogodbi že zdavnaj prepovedati.“

Štefan Tkalec, sanitarni inšpektor, Ljubljana: „Kar se dogaja v Avstriji, meji na nacistične prijeme v procesu raznorodovalne politike. Vse do sedaj sem mislil, da bo socialnodemokratska stranka le spoznala duh Helsinkov, se obnašala v skladu z njim in naši slovenski in hrvaški narodnostni manjšini v Avstriji tudi priznala tiste temeljne pravice, ki ji pripadajo po listini o človekovih pravicah in državni pogodbi. Moje razočaranje je večje tudi zato, ker sem do sedaj ocenjeval, vsaj do časa, ko je prišel Kreisky v vlado, da bomo lažje razreševali sporne točke med Avstrijo in Jugoslavijo. Praksa je žal drugačna.“

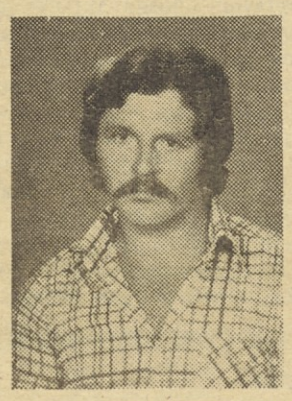

Janez Musec, trgovski pomočnik v Metalki: „To, kar danes počenjajo heimatdienstovci in velikonemški šovinisti v Avstriji je katastrofa za demokracijo, na katero se Avstrijci tako radi sklicujejo. Ogorčen sem tudi nad izjavo kanclerja Kreiskega. Nemasto da poskuša diskreditirati Jugoslavijo, naj se zamisli o svojih izjavah, ki jih je dajal pred časom o skrbi za slovensko narodnostno manjšino v Avstriji. Zamisli pa se naj predvsem nad dejstvom, ki je danes resnicoljubnemu svetu znano, da avstrijska demokracija postaja vladavina neonacističnih ostankov in sil. K nam naj se pride Kreisky učit demokracije in svobode tiska.“

Jože Flegar, poslovodja prodajalne Borovo Ljubljana: „Avstrijska vlada bi se morala resno zamisliti nad posledicami raznarodovalne politike. Prepričan sem, da slovenskega življa, kljub očitnim hotenjem ne bo izbrisala z obličja današnje Koroške in še manj ji bo uspelo asimilirati to manjšino z večinskim narodom, saj smo Slovenci klen narod in tudi znali smo se obdržati še ob hujših pritiskih. To kar delajo danes v Avstriji, z njeno vladu na čelu, ni le nespoštovanje državne pogodbe, temveč tudi kršitev temeljnih človekovih pravic, ki so jih sprejeli Združeni narodi.“

TISKOVNA KONFERENCA NA RTV LJUBLJANA RAZKRILA OZADJE ONEMOGOČANJA SLOVENSKE TV NA KOROŠKEM

Politična zapora

Že dolgo vemo, da v Avstriji ne kažejo pripravljenosti, da bi razširili slovenski program radia Celovec ali da bi uvedli tudi slovenske TV oddaje. Zato se trudimo, da bi vse koroške Slovence dosegel RTV signal iz domovine. To bi lahko dosegli s postavitvijo novih TV oddajnikov na Golici in na Peči ter dveh manjših pretvornikov, ki bi stala na avstrijskih tleh, ne da bi novi oddajniki kakorkoli motili obstoječe avstrijske in jugoslovanske oddajnike. Po stockolmskem načrtu o razdelitvi frekvenc iz leta 1961 namreč morata postavitev vsakega novega oddajnika v območju 50 km od državne meje odobriti obe prizadeti državi. Avstrija takega pristanka še ni dala, ker meni, da gre za politični in ne za tehnični problem, zato velja najti politično rešitev. Navkljub številnim urgencam in dolgoletnim naporom JRT, ljubljanske TV in naše diplomacije ni mogoče reči, da bi Av strija k azala vsaj pripravljenost, da bi začeli iskati ustrezno politično rešitev. Proti tej politični zapori se moramo še naprej boriti z vsemi legalnimi sredstvi, so na tiskovni konferenci poudarili predstavniki RTV Ljubljana, ko so spregovorili o odprtih vprašanjih pokrivanja radijskih in TV signalov ljubljanske RTV na avstrijskem Koroškem.

M.G.

Delo bogati in plemeniti

iz albuma sindikalnih delavcev

„Javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu smo sprva nameravali končati že maja, toda nekateri zamudniki so nas prisilili, da smo jo podaljšali za nekaj tednov. Toda to ne pomeni, da nismo zadovoljni. Daleč od tega . . . Brez dvoma v zadnjem času ob razpravi o srednjeročnih planih ni bilo v kranjski občini politične akcije, ki bi bolj razgibala sindikalno članstvo kot javna razprava o osnutku male ustave. V vodstvu občinskega sindikalnega sveta smo še posebej zadovoljni, da so se v domala vseh temeljnih in drugih organizacijah združenega dela z vso odgovornostjo in zavzetostjo lotili kritičnih ocen dosedanjega razvoja samoupravnih odnosov, pri čimwr so marsikje spregovorli tudi o problemih gospodarjenja. Ko zdaj analiziram poročila z zborov delavcev in s sindikalnih sestankov v delovnih organizacijah, me navdaja prijeten občutek, podobno kot moje sodelavce, da smo dejansko opravili veliko delo. Še več, kar smo si zastavili na začetku javne razprave o osnutku zakona o združenem delu, smo prav gotovo dosegli. Predvsem to, da mora vsakdo v svojem okolju kritično oceniti sedanje samoupravne družbene odnose in jih prilagoditi zakonskemu osnutku. Analiz teh odnosov imamo sedaj na občinskem sindikalnem svetu kar precej, zavedamo pa se, da se prava bitka za uresničitev dejanske delavske samouprave šele začenja . . .“

Nekako tako nas je „delovno nagovoril“ Viktor Eržen, predsednik kranjskih sindikatov, ko smo ga ta teden, potem ko se je vrnil s krajšega dopusta, prosili za pogovor v naši rubriki z željo, da bi spregovoril nkaj več o sebi in svojem poklicnem sindikalnem in družbenopolitičnem delu.

Vendar Viktor Eržen ne sodi med tiste, ki se radi postavljajo s svojim delom. Sodbo o svojem poklicnem delu v vodstvu kranjskih sindikatov raje prepušča drugim. Zase dobro ve, da je mesto predsednika občinskega sindikalnega sveta pred dvema letoma prevzel z vso politično odgovornostjo. To je doslej ž dodobra dokazal.

„Če skušam strniti svoje dosedanje poklicno delo v sindikatih, zlepa ne morem mimo spoznanja, da smo v Kranju zadnje čase veiko storili za to, da bi delavci spoznali, da so resnični upravljavci z rezultati svojega dela. Z ustavo so dejansko precej pridobili, čeprav se še marsikje ne zavedajo svojih pravic in dolžnost. Morda smo za to deloma krivi tudi sindikalni delavci . . .? “

Ko se za hip „ustavi“ pri sebi brez ovinkarjenja pravi:

„Zase vem le to: več delam sam in skupno s sodelavci, vedno znova se pred nami pojavljajo nove naloge. Čim več delaš, toliko bolj spodbujaš k aktivnosti druge. V našem delu smo imeli v vodstvu kranjkih sindikatov že doslej dobre stike z vrsto osnovnih sindikalnih organizacij v občini, ki sodijo danes med najboljše v Sloveiji. Zato tudi ugotavljamo, da postajajo osnovne organizacije v občini pomemben dejavnik v samoupravnem organiziranju in delovanju sindikalnega članstva.“

Potem z zdovoljstvom nadaljuje:

„Že od mladih nog sem navajen delati. Sam sem se zvečine preživljal med šolanjem, delo mi daje smisel življenja. Začel sem kot izučen soboslikar in pleskar, nadaljeval z večerno in srednjo šolo, vse to ob redni zaposlitvi. Šele pred leti sem se odločil, da za nekaj časa prekinem delovno razmerje v Planiki in se vpišem na ekonomsko fakulteto. Ko sem se z diplomo ekonomista spet vrnil v kolektiv, so me poklicali na občinski sindikalni svet . . .“

Viktor Eržen je torej vedno z delom vztrajal do konca. Tako kot sam pravi: „To je v resnici bogastvo, kajti kako prazno bi vse bilo, če ne bi bilo toliko dela . . .“

I. VIRNIK

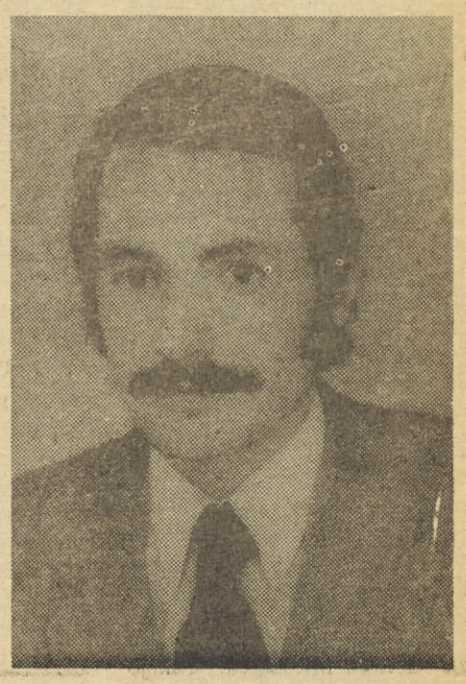

KDO SE VSILJUJE?

Akcija izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS za stabilizacijo in nadaljnjo krepitev samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, ki je posegla v vse slovenske občine in v številne organizacije združenega dela na vseh področjih, prehaja v drugo obdobje, ki je zagotovo še pomembnejše kot prvo. To je na zadnji seji pred počitnicami poudaril tudi izvršni komite ter ob tem opozoril, da bodo morale vse delovne organizacije v jesenskih dneh jasno odgovoriti na vprašanje, katere od sprejetih sklepov so že uresničili, katere uresničujejo, kakšne so slabosti in kdo je zanje kriv. To pa zagotovo v marsikaterem okolju ne bo prav lahka naloga.

Moramo se namreč zavedati, da pomeni 120 „vzorčnih" organizacij samo del najširše zasnovane akcije, nikakor pa ne začetek in konec prizadevanj. Dosežki pri njih naj bi namreč spodbudili vse ostale in jim pokazali, kaj je treba storiti in kako. Prav zato smo tudi namenoma pojem vzorcev dali v navednice, saj želijo v nekaterih organizacijah združenega dela s tem, da so na spisku delovnih kolektivov izvršnega komiteja dokazovati, da to zadnje pomeni za posebno družbenopolitično pohvalo za dobro vsestransko delo. Take izjave pa so zagotovo daleč od resnice, saj mora tudi objektiven vzorec odražati realnost, torej tisto mavrico razmer, ki je kar najbolj blizu življenjskim razmeram. Zato so tudi za tesno sodelovanje s temi delovnimi organizacijami poimensko zadolženi ne le člani izvršnega komiteja, temveč tudi številni posamezniki iz vseh vodstev družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih institucij.

Tak način sožitja med osebno in kolektivno odgovornostjo, v katerega moramo šteti ne le izvršni komite in osebno odgovorne posameznike, temveč tudi delovne kolektive, njihove družbenopolitične organizacije in strokovna vodstva, pa očitno ni pogodu nekaterim posameznikom v organizacijah združenega dela, predvsem vodilnim. To lahko vsekakor ugotavljamo na podlagi opozoril o nekaterih izjavah, češ „da se politiki vtikajo v gospodarstvo", da se „nekateri vsiljujejo v reševanje konkretnih problemov, čeprav zadev ne poznajo dovolj", „da taki sestanki in razprave motijo delovni proces in rušijo disciplino" in podobno. Takih in podobnih neodgovornih izjav, ki sicer za nekatera okolja niso nič novega, seveda nikakor ne smemo preslišati ali jih oceniti kot postranske, ker lahko povzročijo škodo, ki bi jo bilo težko popraviti. Ne gre namreč samo za odnos do akcije, čeprav tudi za to, temveč za razumevanje najširših družbenih nalog.

Začetek nerazumevanja lahko vidimo že pri prvih obiskih, ko so ponekod zadolžene delovne skupine kolektivom predstavili kot „naše drage goste". Ti so jim potem seveda morali povedati, da nikakor niso samo na nekakšnih protokolarnih prijateljskih obiskih, temveč prihajajo s konkretnimi zadolžitvami, ki tudi zanje niso prav prijetne. Zato je šele tak uvod postavil vso zadevo v pravo luč.

Naloge so namreč povsem konkretne in kakršnokoli natolcevanje o „vtikanju v zadeve drugih" je vse prej kot na mestu. Vsi se namreč krepko zavedamo, da marsikaj ne gre tako, kot bi moralo, da se včasih zapletemo tam, kjer tega ne bi smeli delati, da moramo videti v naših družbenopolitičnih nalogah, med katere zagotovo sodi tudi gospodarstvo, celovitost delovnih in samoupravljalskih nalog in tako naprej. Končno govorimo tudi o združenem delu, ki naj predvsem zagotovi tesno povezanost med delovnimi in drugimi organizacijami, pri čemer nihče ne more in ne sme videti v svoji delovni organizaciji „svoj fevd", temveč samo organski del družbenih prizadevanj, ki pripada celotnemu delavskemu razredu. In ne nazadnje: nikakor ne gre samo za akcijo izvršnega komiteja, kot jo sicer imenujemo, temveč za akcijo zveze komunistov, pri kateri zadeva povsem določna odgovornost vse člane ZK in ne le tiste, ki sestavljajo delovne skupine.

Komunist za DE

Pri tem tudi ni posebej pomembno, če vsi, ki so zadolženi, poznajo obisti vse podrobnosti nekega okolja, temveč je bistven skupen cilj in skupna prizadevanja za njegovo uresničitev. In prav v tem kljub najboljši volji ne moremo razumeti nekaterih izjav, da se bodo pač „uklonili političnim stališčem", ker ne morejo drugače. Nihče namreč doslej v akciji še ni nasprotoval ali s politično prisilo zavrgel utemeljenih argumentov, temveč nasprotno. Sleherna dobra pobuda je bila sprejeta z razumevanjem (ali celo z odobravanjem); morala pa je pač vzdržati pomisleke in opozorila ter utemeljiti svojo pravilnost. Očitno je resnica nekoliko drugačna: vse preveč smo se doslej navadili na ideje, za katerimi je stala moč avtoritete, in zanemarjali pomen razprave argumentov in pomislekov, ki edino lahko pripelje do najboljših rešitev.

Zato tudi vsa akcija, ki mora prežeti vse organizacije združenega dela in ostale institucije, mora preiti ne le v resnično množičnost, temveč tudi spodbuditi samoupravljavsko vzdušje, ki je marsikje še kako potrebno. Njegovo bistvo pa je v ustvarjalni samoiniciativnosti in še zdaleč ne v čakanju „direktiv od zgoraj", kot bi nekateri očitno želeli vso akcijo prikazati. Zato v svojem bistvu tudi še zdaleč ne pomeni napad na vodilne, temveč na razmere, s katerimi ne smemo biti zadovoljni, ker ne zagotavljajo družbenega napredka, kot ga želimo doseči. In če ob tem izvršni komite poudarja, da bodo morali zapustiti vodilne položaje vsi tisti, ki se ne zavedajo svojih dolžnosti ali jih niso sposobni uresničiti, potem to ni vzrok, temveč le posledica akcije.

Ugodne vesti, ki prihajajo iz večine organizacij združenega dela, kjer so se tudi med dopustniškim obdobjem zavedali pravilnega odnosa do akcije, vsekakor vse to tudi potrjujejo.

JANEZ KOROŠEC

VZROKI ZASTOJEV PRI RAZVOJU SAMOUPRAVNIH ODNOSOV

Novo si s težavo utira pot

Ustavno sodišče SRS ugotavlja: samoupravna pripravljenost najširših slojev delovnih ljudi in občanov ne najde vedno zadostne opore v naši družbeni organiziranosti

Ustavno sodišče Socialistične republike Slovenije je s posebno informacijo obvestilo republiško skupščino o vrsti pojavov in problemov pri uresničevanju ustavnosti in zakonitosti. Tako so po številu zadev, ki jih prejema ustavno sodišče, na prvem mestu pobude, v katerih prizadeti delavci izpodbijajo posamezne določbe samoupravnih splošnih aktov organizacij združenega dela s področja urejanja medsebojnih razmerij v združenem delu. Med njimi so zelo pogosti ugovori proti določbam samoupravnih splošnih aktov o merilih za ugotavljanje in delitev osebnih dohodkov, o pogojih in postopku za razporejanje delavca na drugo delovno mesto, o določanju kršitve delovne obveznosti in o izrekanju ukrepov za takšne kršitve, o dežurni službi in o drugih oblikah tako imenovanega nadurnega dela in podobno. Znatno je tudi število vlog, v katerih se dokazuje neustavnost ali nezakonitost občinskih predpisov, ki urejajo upravljanje s stanovanjskimi hišami in stanovanji ter pri tem posegajo v ustavno in zakonsko določene pravice stanovalcev in samoupravnih stanovanjskih skupnosti. Na področje stanovanjskega gospodarstva se nanašajo tudi zahteve za oceno določb v samoupravnih splošnih aktih organizacij združenega dela in samoupravnih interesnih stanovanjskih skupnosti, ki urejajo pogoje za dajanje posojil za stanovanjsko graditev, oziroma določajo pogoje za dodeljevanje stanovanj. Nadalje občani v svojih vlogah opozarjajo na pomanjkljivost ali nejasnost določb v zakonih, v občinskih statutih in v statutih krajevnih skupnosti, ki opredeljujejo skupne potrebe, interese in naloge delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih ter način njihovega uresničevanja, s tem v zvezi pa tudi na pomanjkljivost določb o sodelovanju in vplivanju krajevnih skupnosti pri urejanju naselja in drugega prostora. Sem sodijo tudi zahteve za oceno zakonitosti sklepov o izvedbi krajevnega samoprispevka, bodisi da gre za kršitev zakonskih določb v postopku sprejemanja sklepa, bodisi za predpisovanje posebnega samoprispevka, ki prizadene le nekatere kategorije občanov. Nekaj neskladnosti z ustavo ali zakonom je ustavno sodišče ugotovilo v samoupravnih splošnih aktih s področja socialnega zavarovanja. Vrsto kršitev ustavnosti in zakonitosti pa je ustavno sodišče ugotovilo tudi v sporih zaradi organiziranja temeljnih organizacij združenega dela in sklepanja samoupravnih sporazumov o združevanju, ki so sodili v njegovo pristojnost do 31. januarja 1975.

V zvezi z razreševanjem omenjenih in drugih zadev iz preteklega dvoletnega obdobja je ustavno sodišče že nekajkrat ugotovilo, da na raznih področjih družbenega življenja in odločanja še vedno obstaja vrsta odporov zoper uveljavitev odločujočega položaja delavskega razreda in delovnih ljudi ter občanov v ustavno institucionaliziranih oblikah njihove samoupravne in družbenopolitične organiziranosti ter položaja posameznika kot svobodne ustvarjalne osebnosti v samoupravni družbi. Hitrejše in doslednejše uveljavljanje novih odnosov ovira, poleg nekaterih objektivnih okoliščin, tudi premajhna dejavnost samoupravnih in družbenopolitičnih dejavnikov v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih in občinah, da bi delovnim ljudem dejansko omogočili obravnavanje in odločanje o njihovih skupnih družbenih zadevah. Samoupravne in družbenopolitične zavzetosti tudi ne spremlja vselej in povsod zadostna organizacijska, kadrovska in strokovna usposobljenost. Zaostajanje pri doslednem uresničevanju in izvrševanju sprejete usmeritve in obveznosti je še vedno velika slabost v naši družbeni praksi. V ustavi, v dokumentih zveze komunistov in v drugih družbenopolitičnih dokumentih sprejeto usmeritev spremlja marsikdaj nezadovoljiva idejnopolitična usposobljenost in organiziranost odgovornih samoupravnih in strokovnih dejavnikov. To je tudi v znatni meri vzrok zaostajanja pri hitrejšem urejanju odnosov znotraj združenega dela, v krajevnih organizacijah združenega dela in v drugih oblikah združenega dela, v krajevnih skupnostih, občinskih skupščinah in samoupravnih interesnih skupnostih ter tudi zaostajanja pri uveljavitvi novih samoupravnih interesnih skupnosti skupnosti. Na zaostajanje pri hitrejšem samoupravnem urejanju odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih pa vpliva še posebej izredno močan položaj in vloga strokovnih služb in ne redko odločujoč položaj in vloga posameznikov na izvršilnih in drugih funkcijah v njih. Ti pojavi so toliko pogostejši tam, kjer samoupravljavci v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih in v celotnem delegatskem sistemu niso tako organizirani, obveščeni in dejavni, da bi bili ustvarjeni pogoji za razpravljanje in odločanje o zadovoljevanju njihovih potreb in interesov v samoupravnih interesnih skupnostih.

Ustavno sodišče je v svojem praktičnem delu ponovno prišlo do ugotovitev, da smo v naši družbi še vedno premalo organizirani za sistematično ugotavljanje pojavov, ki so pomembni za uresničevanje ustavnosti in zakonitosti, in da običajno prepočasi reagiramo na ugotovljene pomanjkljivosti, ovire in odpore. Samoupravna pripravljenost najširših slojev delovnih ljudi in občanov tako ne najde vedno zadostne opore v naši družbeni organiziranosti.

V. O.

IN KAJ ZDAJ?

Odprto ostaja vprašanje, kako še bolj zainteresirati vsakega posameznika za samoupravno dejavnost

„Pregledali smo, kako samoupravno delujemo in kaj nam v tem našem prizadevanju še manjka, in zdaj bolj kot kdajkoli poprej vemo, kako moramo delovati in kaj vse še moramo postoriti, da bi delavec spoznal bistvo samoupravljanja in v njem odločilno sodeloval."

Na tej misli Ivana Valjavca, sekretarja občinskega sindikalnega sveta v Tržiču, sem zgradil najin pomenek.

„Razprave o osnutku zakona o združenem delu smo se sprva lotili tako, kot drugod," je pripovedoval, „smo pa že v začetku spoznali, da teh zadev ni moč obravnavati kot nekaj, kar zadeva zgolj osnutek zakona, njegove spremembe in dopolnitve; vsa naša razprava v delovnih organizacijah je, z nekaterimi izjemami, predvsem terjala od slehernega delavca, da pove svoje mnenje in predloge za uveljavitev takšne samouprave, kot jo terja zakon o združenem delu".

Spočetka so tudi v Tržiču mnogi kolektivi razpravljali o tem zakonu kot o eni izmed akcijskih dolžnosti, v katere moramo pač sindikati ugrizniti; povedali so nekaj pripomb, v glavnem pa so rekli, da je vse, kar je tamkaj zapisanega, v korist delavcem in da zakon spodbuja delavsko in družbeno samoupravo.

Temeljite razprave, ki so jih organizirali na pobudo sindikata, pa so odkrile marsikakšno novo možnost za uveljavljanje dohodkovnih odnosov in hkrati z njimi tudi samoupravljanja.

Ivan Valjavec:

„Pri nas smo vsebinska izhodišča v zakonskem osnutku sprejeli brez kakšnih večjih pripomb, v javnih razpravah (v organizacijah združenega dela, družbenopolitičnih skupnostih, društvih, krajevnih in samoupravnih interesnih skupnostih pa so delavci in občani odprli številne možnosti za uveljavitev vsega tistega, čemur rečemo delavska oblast. Ne samo v delovnih kolektivih, pač pa tudi tam, kjer delavci živijo po šihtu. Teh razprav, se pravi razmišljanj o tem, kako naj bi v krajevni skupnosti, komuni in tja naprej, kamor gre naš dinar, oblikovali težnje za njegovo kar najbolj koristno veljavo, pa je bilo tudi v tržiških kolektivih bolj malo.

V tovarni obutve Peko so denimo delavci razpravljali o osnutku zakona o združenem delu in so se predvsem spraševali: Kakšna so merila za določanje minulega dela delavcev v temeljni organizaciji združenega dela? Kako tamkaj organizirati delovno skupnost skupnih služb, ki jo osnutek kratko imenuje delovna skupnost, da bi lahko postorila vse, kar od nje zahtevajo temeljne organizacije, pa da bo obenem tudi nujen sestavni del samouprave? Kako v skladu z zahtevami zakona urediti odnose s kooperanti? In ne nazadnje: kako zagotoviti, da bi v samoupravljanju sodelovali vsi delavci, da bi vsakdo vedel, za kaj gre; pa zavoljo tega ne bi povečali administrativnih stroškov, torej, kaj storiti, da bodo dohodkovni odnosi med tozdi veljali, pri tem pa ne bi povečali administrativnega dela.

Delavci vzdrževalnih obratov in orodjarne v Peku so zahtevali, naj jim v bodoče na zborih najprej poročajo, kako so bili uresničeni sklepi minulega zbora. Hkrati pa bi jim bilo treba razložiti vso problematiko o pomembnih zadevah s področja tako imenovanih notranjih odnosov, od urejanja stanovanjskih zadev, do otroškega varstva.

Božidar Meglič je v Čevljarju, glasilu delovne skupnosti tovarne obutve Peko, takole zapisal:

„Odprto pa ostaja vprašanje, kako še bolj zainteresirati vsakega posameznika za samoupravno dejavnost, ki je po določilih ustave naša pravica in dolžnost."

Takšne ali tem podobne ugotovitve, spoznanja in vprašanja so se med razpravo o zakonu o združenem delu porajale tudi v drugih tržiških podjetjih. Nekje bolj, drugje manj, ponekod s težnjami, da probleme takoj rešijo, drugje samo kot spoznanje, ki so ga zapisali v zapisnik sestanka. Povsod pa je razprava o tako imenovani „mali ustavi" spodbudila dejavnost ali vsaj razmišljanje o tem, kako bi se delavci organizirali, da bi čim lažje in kar najbolj odločilno uveljavili pravice in dolžnosti s področja samoupravljanja.

Res pa je, da ni tako preprosto odgovoriti na vprašanje, ki po mnenju Božidarja Megliča še naprej ostaja odprto.

„Razprava o osnutku zakona o združenem delu, pa naj je bila še tako dobra in učinkovita," je dejal Ivan Valjavec, „ni še povsem odgovorila na to vprašanje. Res smo v sindikalnih organizacijah marsikaj rekli o tej zadevi, bolj malo pa smo povedali, kaj bi kazalo še storiti, da bi sleherni delavec v organizaciji združenega dela razumel, za kaj gre. To je dolg proces, ki ga ni moč uresničiti ob neki akciji, pa naj se imenuje tako ali drugače. Res pa je, da smo mnogi proizvajalci po razpravi o osnutku zakona o združenem delu že bolje organizirani in da vsi skupaj več vemo, kako naj uveljavljamo svoj delavski prav".

JANEZ VOLJČ

OBNAVLJANJE KOLEKTIVNIH POGODB V ZDA

Vročega sindikalnega poletja ni bilo

Ameriški sindikalni izvedenci so predvidevali dolgo vroče poletje 1976, vendar so se zmotili. Verižnih stavk – vsaj pomembnejših – po sektorjih ni bilo.

Sicer pa je tja do začetka avgusta obnavljanje kolektivnih pogodb potekalo v miru in celo v strpnosti obeh pogajajočih se strani.

Res je, da so se pogajanja za obnovitev kolektivne pogodbe za delavce v avtomobilski industriji komaj začela. Tudi v tem pomembnem sektorju pa ne pričakujejo kakih presenečenj v zadnjem trenutku. Za stavke se bodo zaposleni v avtomobilski industriji verjetno, odločali le v posameznih primerih in še tedaj zato, da bi s tem rešili povsem lokalne probleme.

Podatki o tem, da je bilo v letošnjem prvem polletju sklenjenih 360 kolektivnih pogodb, kažejo, da sindikati kljub bučnim agitacijam AFL-CIO popuščajo v svoji zahtevnosti.

Sicer pa je kljub oživljanju gospodarstva in statistično zabeleženemu dvigu produktivnosti, dinamika zaslužkov počasnejša. Gre za nazadovanje, ki sledi triletnemu upadanju realnih zaslužkov zaradi učinkovanja tako inflacije kot recesije.

Statistični podatki, ki jih je ob koncu julija objavilo ministrstvo za delo, pričajo, da v doslej sklenjenih kolektivnih pogodbah dogovorjena rast delavskih in uslužbenskih plač ni višja kot 8,6 %. V lanškem prvem polletju pa ni bilo kolektivne pogodbe, ki ne bi predvidevala rast zaslužkov pod 9,5 % v prvem letu veljavnosti pogodbe. Če izvzamemo nekatere socialne ugodnosti (višji dodatek za dopuste, skrajševanje delovnega tednika oziroma delovnega časa, izjemno ugodni krediti za delavstvo po nizki obrestni stopnji, itd.), ugotovimo, da je težnja k nazadovanju rasti delavskih mezd in plač v ZDA očitno postala trajnejši pojav.

To je razvidno tudi iz primerjave, da je rast delavskih zaslužkov, ki je dogovorjena s pogodbami, sklenjenimi v letošnjem obdobju januar-junij, obtičala nekje pri 8,4 %, medtem ko je lani v poprečju znašala še 10,2 %.

Za tri leta veljavnosti kolektivnih pogodb, ki se bodo sklepale v letošnjem drugem polletju, je predvidena poprečna rast zaslužkov le za 6,8 % letno, medtem ko so si sindikati v pogodbah, sklenjenih v letošnjih prvih treh mesecih, še izgovorili poviške s poprečno stopnjo 7,8 % letno v obdoju naslednjih treh let.

Vse kaže, da je ublažena ostrina sindikalne agitacije in zahtevnosti glede zviševanja mezd in plač v ZDA posledica očitnega razkola v sindikalnih vrstah. Čeprav najvplivnejši, a tipično konvencionalno usmerjeni sindikati AFL-CIO, ki se potegujejo predvsem za zvišanje mezd, le v manjši meri pa tudi za soodločanje delavcev v neposredni proizvodnji, so se soočili s svežo miselnostjo in politično platformo mladih vodij ameriških sektorskih sindikatov. Ti po naprednih gledanjih in tudi po širši razgledanosti očitno prekašajo voditelje sicer gigantskih sindikatov AFL-CIO, a še zlast njegovega že senilnega, 85-letnega vodjo Georgea Meanyja, ki – kot stari sindikalni borec – noče nič slišati o kakem sodelovanju ameriških delavcev pri upravljanju podjetij.

Razkol med staro in mlado sindikalno „gardo", ki je nastal predvsem zaradi različnih pogledov na upravljanje podjetij in vpliv sindikatov tudi na gospodarstvo in zunanjo politiko ZDA, je bil verjetno tudi vzrok, da se je v predvolilnem boju sindikalna centrala AFL-CIO postavila ob stran demokratov. Ker so bili doslej ti vplivni sindikati privrženi republikancem, je ta preobrat zlasti pri nepoučeni javnosti zbudil dokajšnje presenečenje. Poznavalci ameriških sindikalnih dogajanj pa so brž doumeli, da gre za taktično potezo AFL-CIO, ki je v vroči predvolilni tekmi stavil na konja, ki ima trenutno zares precej možnosti za zmago. Carter je predsedniški kandidat, ki z raznimi, zlasti socialnimi obljubami, priteguje širše množice, tudi sindikalne.

(N. Ž.)

TA TEDEN V ŽARIŠČU

Protesti črnskega prebivalstva proti rasistični politiki apartheida v Južni Afriki se nadaljujejo. Po uradnih podatkih je od sredine junija, ko so se začeli, izgubilo življenje 252 ljudi. Najnovejša dvodnevna stavka je precej vznemirila belo prebivalstvo, saj se je izkazalo, da je južnoafriško gospodarstvo v veliki meri odvisno od črnske delovne sile. Na območju Johannesburga sta industrija in trgovina povsem zamrli, posledice stavke pa je bilo čutiti tudi na vseh drugih področjih življenja. Policija rasističnega režima je tudi tokrat posegla po orožju in nekajkrat streljala na stavkajoče ter jih najmanj devet ubila.

Razmere na Korejskem polotoku so še naprej zaostrene. LDR Koreja, je obtožila ZDA, da pošiljajo svoje vojne ladje v njene ozemeljske vode, kar bi utegnilo „resno vplivati" na nadaljnji razvoj dogodkov. Kot je zapisal vodilni severnokorejski časnik, Washington s pošiljanjem vojnih ladij v vode druge države vsiljuje le-tej spopad, z objavljanjem ukaza o izrednem preplahu v vseh vodah Koreje pa razglaša te vode za bojno polje. Američani so namreč poslali konvoj vojnih ladij na čelu z letalonosilko Midway proti Koreji. Nekaj upanja za zmanjšanje napetosti na Korejskem polotoku vzbuja napoved, da se bo sestala korejska mirovna komisija in razpravljala o izgredu, do katerega je prišlo prejšnji teden v demilitarizirani coni med korejskim Severom in Jugom.

Medtem ko se v Libanonu spopadi med desničarji na eni strani ter naprednjaki in Palestinci na drugi nadaljujejo in zahtevajo nove nedolžne žrtve, kaže, da bo prišlo do sestanka voditeljev arabskih držav. Na arabskem „vrhu" bodo razpravljali o možnostih za rešitev krize v Libanonu in znova poskušali doseči spravo med sprtimi stranmi, ki doslej niso upoštevale različnih pomiritvenih predlogov in pobud.

Španska vlada je sporočila, da legalizacija Komunistične partije Španije za zdaj ne pride v poštev in da njenima voditeljema Santiagu Carrillu in Dolores Ibarruri-La Passionarii ne bodo dovolili vrnitve v domovino. Takšno stališče je brez dvoma nova ovira za napredek demokratizacije v Španiji. Španska demokratična opozicija, ki se je pred petimi meseci združila v „demokratično koordinacijo" (v njej so tudi komunisti), se je sicer pripravljena pogajati z vlado Adolfa Suareza, vendar pa daje vedeti, da s pogajanji ne bo nič, če vlada ne bo pripravljena ukiniti frankističnih ustanov, ki so dediščina španske fašistične dobe.

Na Dunaju se je začel enotedenski sestanek gospodarske komisije organizacije držav izvoznic nafte. Najvažnejši temi sta cene nafte (vštevši tudi morebitno priporočilo o njeni podražitvi) ter ukrepi za preprečitev spodkopavanja cen s strani nekaterih članic organizacije. Komisija svojega poročila ne bo objavila za javnost, temveč ga bo poslala naravnost naftnim ministrom držav OPEC, ki naj bi se decembra sestali v Kataru, morda pa bodo imeli že prej izreden sestanek, na katerem bi se utegnili dogovoriti za podražitev nafte z novim letom.

V. B.

kdo je kdo

Gombožavin Očirbat

predsednik centralnega sveta sindikatov LR Mongolije

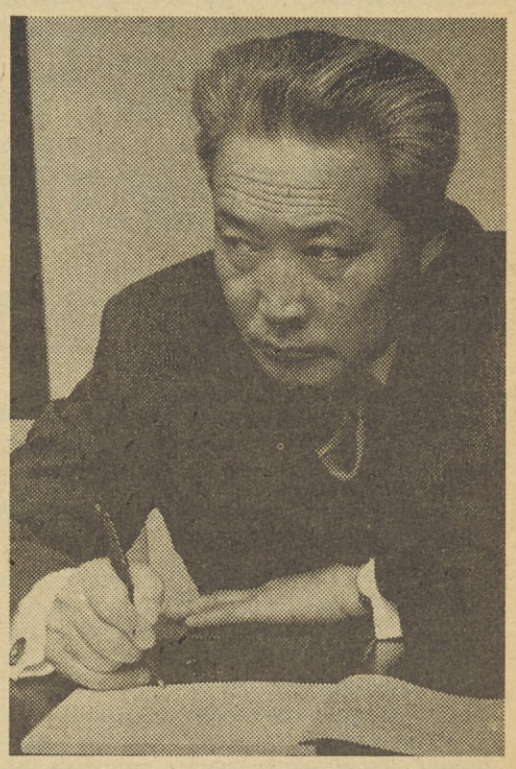

Gombožavin Očirbat se je rodil leta 1929 v družini živinorejca-zadružnika. Čeprav v težavnih okoliščinah v takrat še zelo gospodarsko zaostali Mongoliji in nerazvitem šolskem sistemu je leta 1948 končal srednjo šolo, zatem pa študij pedagogike na univerzi v Ulan Batorju in kasneje v Moskvi. Na univerzi Lomonosov je nato doktoriral iz filozofije.

Po končanem študiju se je vrnil v svoj rojstni kraj, kjer je učil in si zlasti prizadeval organizirati sistem šolanja otrok živinorejcev na pašnikih, ki so tudi po več sto kilometrov oddaljeni od večjih naselij. Leta 1961 je postal profesor na filozofski fakulteti, kjer je tudi zelo tvorno deloval kot družbenopolitični delavec. Štiri leta kasneje je postal namestnik glavnega urednika glasila CK mongolske revolucionarne partije Unen. Čeprav je bil ugleden politični delavec, publicist in univerzitetni predavatelj, ni kot sin živinorejca pozabil na svoj rod niti na težave v življenju živinorejcev. Kot publicist in javni delavec se je ukvarjal tudi s problemi razvoja živinoreje, ki je ena najpomembnejših gospodarskih panog v tej azijski državi.

Z izvolitvijo za člana CK mongolske partije leta 1969 je prevzel oddelek za ideologijo in kulturo. Večkrat je bil izvoljen tudi za poslanca velikega narodnega hurala Mongolije. Na kongresu mongolskih sindikatov leta 1972 so ga izvolili za predsednika centralnega sveta.

Gombožavin Očirbat se je nedavno mudil v Jugoslaviji, kjer se je zelo zanimal za naše izkušnje ter specifičnost in izvirnost našega družbenoekonomskega razvoja in poti v socializem. Ob tej priložnosti je izrekel mnoge pozitivne ocene in pohvale o nekaterih rešitvah v naši družbeni praksi in o delu sindikatov.

R. RADOVANOVIĆ

SINDIKATI ZR NEMČIJE SO ZA ENOTNEJŠI NASTOP, TODA:

Meja samostojnosti?

Nedavna stavka grafičnih delavcev v ZR Nemčiji je bila povod, da so začeli razpravo o avtonomiji šestnajstih industrijskih sindikatov, tesnejšem usklajevanju njihovih akcij in delavski solidarnosti. Nihče se sicer ne zavzema za odpravo zares velike samostojnosti posameznih sindikatov ali regionalnih sindikalnih organizacij. Dosedanje izkušnje so potrdile, da so zlasti, ko gre za akcije za povečanje mezd in sklepanje novih tarifnih sporazumov, zabeležili „preboje", bodisi na posameznih sektorjih (na primer v kovinski industriji ali v javnih službah) bodisi v posameznih deželah. Ti „preboji" so bili smerokaz, da se je kasneje začela sindikalna ofenziva tudi v drugih gospodarskih panogah in krajih ZR Nemčije. Iz tega sklepajo, da je mogoče izkoristiti ugodne možnosti za bitko na ožji fronti, da bi potem začeli akcijo tudi tam, kjer so odpori delodajalcev mnogo močnejši, pot do uspeha pa bolj trnova.

Res pa je, da ob mnogih priložnostih preveč mislijo na neposredne interese delavcev ene panoge ali celo ene kategorije delavcev v neki deželi in da ni dovolj medsebojnega obveščanja o tem, kaj posamezni sindikati nameravajo storiti. Zato ni slučajno, da se je predsednik sindikata delavcev grafične in papirne industrije Leonard Malein zavzel za to, da bi se vodilni v sindikatih učinkoviteje dogovarjali, kako naj sindikati skupaj nastopajo, zlasti pred bližnjimi tarifnimi pogajanji. Po njegovem mnenju ob stavkovni akciji, ki so jo začeli grafični delavci za povečanje mezd, drugi sindikati niso pokazali razumevanja. Zato bi morali predstavniki vseh sindikatov poprej razpravljati o tem, kaj naj zahtevajo, da bi obvarovali realno vrednost mezd glede na inflacijo.

Gospodarske težave in visoka stopnja nezaposlenosti otežkočajo bolj ofenzivno delovanje sindikatov. To je razlog več, da bi združili moči ter skladneje in taktično spretneje bili bitko z delodajalci; še zlasti, ko vemo, da so nasprotniki še kako povezani in da drug drugemu zelo hitro in učinkovito priskočijo na pomoč. Nedavni primer, ko so delodajalci zaradi stavke v grafični industriji prenehali s proizvodnjo, kaže, da to ne prizadene samo delavcev ene panoge, ampak ustvarja nevarnost, ki utegne kasneje prizadeti tudi druge. Ali ni naravno in razumljivo, da v takšnih razmerah preostali sindikati ne sedijo križem rok, ampak da enotno nastopijo zoper samovoljo kapitalistov? Takšna logika se vsiljuje sama po sebi, zato je vse pogosteje slišati glasove, da osemmilijonska armada sindikalno organiziranih zahodnonemških delavcev mora bolje izkoristiti svojo moč in nastopati enotneje. Avtonomijo je treba spoštovati, vendar ta nikakor ne sme peljati k razcepljenosti in omogočati, da si delodajalci vodo napeljejo na svoj mlin.

R. B.

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

NEVARNOST, KI LAHKO POŠKODUJE DELAVCA

V sodobnem gospodarstvu uveljavljamo napredek in zanesljivost uspeha le, če sistematično predvidevamo tiste okoliščine, ki lahko ovirajo ali zmanjšujejo delovne, poslovne in ekonomske uspehe. Še posebno pa je treba sistematično predvidevati nevarnosti: nesreče, škode, poškodbe, zdravstvene okvare, odsotnost z dela in podobne pojave.

Takšna potrebna in možna predvidevanja zbiramo v posebnih tabelah. V našem primeru tabelo lahko poimenujemo: „Nevarnosti, ki lahko poškodujejo delavca". Tabelarne preglede seveda sestavljamo za vsako delavnico TOZD posebej.

Razvrstitve po tabeleh so obenem tudi elementi, za katere je treba sestaviti ustrezne vprašalnike za preventivni nadzor nad nevarnostmi. Vsak tak element je zato tudi del varnostnega pouka ter popisa in oskrbe sredstev osebnega varstva.

Tabelo, s katero določamo vire nevarnosti, morajo podpisati sestavljavci, navadno so to obratovodja, delovodja, tehnolog, odgovorna oseba za varnost in varnostni inženir.

Seveda pa morajo sestavljavci paziti tudi na spremembe, kajti če po spremembah ne spreminjamo sestavin in vsebine takšnih tabel, lahko vsebina zastara in ne ustreza več stvarnim stanjem, virom in razmerjem.

Pri vsem tem moramo vedeti, da je prava funkcija takšnih tabelarnih pregledov zajemanje celote varnostne problematike za obseg določene dejavnosti. Pregled pomeni obenem začetek podrobnejše analize, in priprave varnostnih normativov, ukrepov, poučevanja in nadzor. Pregled nam pomaga pri ugotavljanju obstojnosti določenih vrst nevarnosti, ne služi pa kot opozorilo za preprečevanje ali vedenje. Toda že kot sredstvo za zajemanje celote možnih nevarnosti je pregled dragocen.

Obrazec „Nevarnosti, ki lahko poškodujejo delavca" nam odpira pot do 80 informacijskih enot. Te enote dobimo, če 16 vrst možnih nevarnosti pomnožimo z razdelki v glavi.

Obrazec sestavljajo naslednji deli:

„Določitev tipičnih virov nevarnosti v delavnici"

Naziv: .....

TOZD .....

Pri sestavi so sodelovali:

.....

.....

Tabela velja od: .....

do: .....

„DELAVCA LAHKO POŠKODUJEJO": 1. Strupene snovi, 2. pojavi, ki delavca motijo pri delu, 3. bremena, 4. pod (nevaren, spolzek, pregladek), 5. stiki z vročimi predmeti, 6. površine (bodeče, štrleče, ostre, koničaste), 7. električni udari, 8. padci z višine, 9. mehanične nevarnosti, 10. vibracije prahu, 11. radiacija (ionizacija), 12. vremenske prilike, 13. ogenj, zračni pritisk, eksplozije, 14. para, dim – pomešan s strupenimi snovmi, 15. monotonija in 16. fizična izčrpanost.

V glavi pregleda od leve proti desni pa so naslednje vrste določitev: 1. mesto – položaj, 2. kateri (–E), 3. značilnosti, intenziteta razmerja, okoliščine, 4. znaki naglega ugotavljanja, 5. predpisani varnostni ukrepi.

Takšen zbirni pregled celote nevarnosti za določeno delavnico je zelo učinkovit za koordinacijo na področju uveljavljanja varnostnih ukrepov.

sprašujete – odgovarjamo

Prosim za pojasnilo na naslednje vprašanje:

– Ali je prav, če OZD obračunava dodatke (za nočno delo, nadurno delo, delo na dan nedelje in podobno) od akontacije osebnega dohodka, čeprav je le-ta odvisen od poslovnega uspeha organizacije združenega dela in se razlika izplačuje po zaključnem računu?

J. K. JESENICE

Odbor sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov nam je posredoval naslednji odgovor:

V sindikalni listi za leto 1976 je določeno, da se dodatki za nadurno delo, nočno delo, delo na dan nedelje, delo na dan državnega praznika in deljen delovni čas obračunavajo od dosežene akontacije osebnega dohodka ali od obračunske osnove. Kaj se šteje za doseženo akontacijo ali obračunsko osnovo se morajo udeleženci dogovoriti v samoupravnem sporazumu svoje dejavnosti. Pri tem se morajo odločiti seveda samo za eno osnovo. Sindikalna lista daje, kot omenjeno, dve možnosti: ali obračunska osnova ali dosežena akontacija. Pri tem je treba povedati, da je tako določilo v sindikalni listi nastalo prav zaradi različnega obračunavanja v praksi, čeprav je jasno, da so dodatki nižji v primeru, če so obračunani od obračunske osnove osebnega dohodka.

SKLENJEN »PRVI KROG« SAMOPRISPEVKA ZA GRADNJO VRTCEV IN OSNOVNIH ŠOL V LJUBLJANI

Izpolnjene obveznosti

Do junija so v ljubljanskih občinah od 25 načrtovanih zgradili 13 vrtcev in 11 osnovnih šol, v gradnji pa je še 7 šol in štirje vrtci — Praktično je torej od 50 objektov, ki naj bi jih postavili do 1978. leta zgrajenih ali vsaj v gradnji že 37 objektov

Med vsemi mesti v Sloveniji narašča prebivalstvo v Ljubljani najhitreje. Od leta 1948 se je število prebivalstva našega glavnega mesta skoraj podvojilo. Razumljivo je, da so se z njegovim naglim naraščanjem povečale potrebe po objektih družbenega standarda. Primanjkljaj je še posebej čutiti na področju otroškega varstva in osnovnega šolstva. Še nekaj: vedno več Ljubljančanov je zaposlenih, med njimi pa je že dobra polovica žensk.

Zaradi tega in zavoljo precejšnjega pomanjkanja prostora v vzgojnovarstvenih zavodih in v osnovnih šolah so se Ljubljančani z referendumom novembra 1971 odločili, da namenijo del svojih osebnih dohodkov za izgradnjo osnovnih šol in vrtcev.

DOGOVOR: 50 OBJEKTOV

Na referendumu za uvedbo krajevnega samoprispevka za gradnjo osnovnih šol in vzgojnovarstvenih ustanov so sprejeli načrt, po katerem naj bi iz sredstev občanov, sklada otroškega varstva ter družbenopolitičnih skupnosti Ljubljane zgradili 50 objektov — 25 vrtcev in prav toliko šol.

„Do junija letos smo od 25 načrtovanih vzgojnovarstvenih zavodov zgradili 13 vrtcev in 11 osnovnih šol, v gradnji pa je še 7 šol in 4 vrtci,“ ocenjuje „prvi krog“ ljubljanskega krajevnega samoprispevka za gradnjo šol in vrtcev predsednik upravnega odbora sklada, inž. Natan Bernot. „Praktično je torej od 50 objektov doslej zgrajenih ali v gradnji 37 objektov. Letos bomo začeli graditi še štiri objekte, ostalih devet pa prihodnjo pomlad. Predvsem je spodbudno, da imamo za postavitev teh objektov že zagotovljena sredstva; nekaj nam je ostalo še od prvega samoprispevka, nekaj pa bodo prispevale ljubljanske občine, samoupravna interesna skupnost otroškega varstva in izobraževalna skupnost. Če bi na kratko ocenil „prvi krog“ samoprispevka, bi predvsem želel poudariti, da je upravni odbor sklada, ki ga sestavljajo predstavniki občin in mestne skupščine, opravil ogromno delo in da je v celoti opravičil svoje poslanstvo. Spodbudno je, da smo v upravnem odboru sklada trdno prepričani, da bodo do dogovorjenega roka (do leta 1978) zgrajeni še vsi ostali načrtovani objekti.“

Ob tem je treba povedati, da je med 50 objekti nekaj takih, ki imajo precej zapleteno gradnjo, vendar to ne pomeni, da ne bi mogli biti zgrajeni do roka.

STRAH JE ODVEČ

Inž. Natan Bernot z zadovoljstvom nadaljuje:

„V Ljubljani in njeni bližnji okolici moramo potemtakem do leta 1978 postaviti še 35 objektov družbenega standarda. Nekateri naši občani še danes dvomijo v to, toda želel bi izkoristiti to priložnost in jim povedati, da je njihov strah, da ne bi izpolnili obljube, odveč. Zakaj sploh pesimizem (to velja le za nekatere občane, zdaleč pa ne za vse), če smo se že na referendumu pred petimi leti dogovorili, da bomo z zbranim denarjem zgradili cev, kolikor jih potrebujemo. Že tedaj smo pred občani razgrnili finančni načrt sklada za gradnjo vzgojnovarstvenih ustanov in osnovnih šol in jim povedali, da bodo zbrana sredstva iz dela njihovih osebnih prejemkov zadoščala za uresničitev akcijskega programa.“

Za „prvi krog“ je značilno še nekaj. Gradnja vseh objektov je bila organizirana na izredno visoki strokovni toliko osnovnih šol in vrtravni. Prav tako so si vsi, ki so doslej sodelovali pri gradnji, nabrali veliko dragocenih izkušenj, ki jim bodo prišle še kako prav za izpolnitev „drugega kroga“ akcijskega programa. Dosedanje izkušnje na področju kvalitete izgradnje, rokov, v največji meri pa cene gradnje, bo moč s pridom izkoristiti za dograditev ostalih objektov, ki bodo, o tem ne more biti več nobenega dvoma, postavljeni do leta 1978.

„Ljubljanski način“ zbiranja sredstev za gradnjo šol in vrtcev je tudi pokazal, da je mogoče le po samoupravni poti uspešno uresničiti zastavljene cilje, brez pomisleka izjemno odgovorno družbeno obveznost.

Jeseni čaka Ljubljančane še ena pomembna odločitev. V drugi polovici novembra naj bi se z referendumom „uradno“ izrekli za nov samoprispevek za gradnjo vrtcev in osnovnih šol. Oceno vrednosti „drugega kroga“ samoprispevka je pripravil ljubljanski investicijski zavod in presega milijardo dinarjev! Številka je impozantna, vendar je treba povedati, da so vanjo zajeti vsi komunalni, gradbeni in obrtniški stroški, funkcionalna oprema in zunanja ureditev objektov.

Morda namesto zaključka tole: Ljubljančani si ob presenetljivo dobrih uspehih lahko komaj predstavljajo, s kakšnimi težavami bi se danes soočali na področju vzgoje in varstva otrok, če se pred leti ne bi izrekli za uvedbo samoprispevka. O tem, da je bila njihova takratna odločitev edino pravilna, pa pričajo rezultati „prvega kroga“ akcijskega programa, brez dvoma doslej največje povojne družbenopolitične akcije v našem glavnem mestu.

IVO VIRNIK

PRED ZAČETKOM NOVEGA ŠOLSKEGA LETA

ŠOLA ZAČNE »CVETETI« NA JESEN

Poletje se spet izteka in šolniki spet „zbirajo papirje“, da bodo lahko primerno oboroženi startali v novo šolsko obdobje. In otroci tudi pravijo: „Konec je brezbrižnih dni počitnic. Spet nas bodo „vzeli v roke“.

Uvodne misli so bile zapisane bolj za šalo. Za ustvarjanje pravega predšolskega vzdušja, ki je več ali manj enako ali vsaj podobno, zdaj, pred tridesetimi ali petdesetimi leti ... Ne glede na to, kakšne načrte in reforme smo vse načrtovali ali izpeljevali v tem času.

Spodobilo bi se, da bi ob začetku šolskega leta prinesli mi vsi, otroci in starši v njihovem imenu, šolnikom šopke cvetja „za dobrodošlico“ na njihovo delovno mizo. Tako, za dober in srečen uvod v novo delovno obdobje.

Res je, da uspešno in plodno leto želimo prav vsem, otrokom in vzgojiteljem. Pri teh željah seveda mislimo tudi na to, da bi bilo kar najmanj (če že ne kar nič) takega, kar označujemo za „ostanke preteklosti“ (seveda v tistem negativnem pomenu besede) in kar največ novih, svežih, dobrih, socialističnih ... delovnih uspehov na področju dela z mladim rodom.

Pred časom mi je urednik rekel, naj se odpravim v neko zakotno slovensko vas raziskovat („zakotno“ sem zapisal bolj zaradi slikovitosti), če je res, da sta dve učiteljici pretepli učenko zaradi obdolžitve, da je napisala obrekljivo pisemce na njun račun. Sploh ni pomembno, da se je kasneje pokazalo, kako učenka s pismom, ki sta ga „tovarišici“ našli v njenem predalu, ni imela nikakršne prave povezave. Pomembno je bilo, da jih je učenka tako dobila (menda z obešalnikom za obleko), da je morala iskati pomoč v bolnišnici in so ob začetku počitnic bila docela realna razmišljanja, kako učenka jeseni ne bo mogla nadaljevati šolanja.

Rekli boste, ekscesi so povsod, prav v vsakem poklicu. Tudi šolniškem. Res je, vendar smo ob našem primeru postali pozorni na dejstvo, da se prav nihče ni hotel ubadati z raziskavo (namreč s tem, ali je pretepanje učenke res bilo ali ne), ker bi to povzročilo verigo družbenih zapletov, ki se je pač nihče od „faktorjev“ tega kraja ni želel.

Vprašali se boste, kaj ima vse to opraviti z začetkom novega šolskega leta. Morda ima veliko ...

Po ovinkih smo hoteli opozoriti le na dejstvo, da je šola sestavni del našega življenja. Socialističnega življenja — še posebej kar zadeva odnose. Kakor se bomo mi vedli do otrok v šoli, tako se bodo oni kasneje vedli do družbe na delovnem mestu in v življenju sploh.

Torej ... Dragi šolniki, učiteljicama se zato, ker sta „vzgajali“ učenko z obešalnikom za obleko, res ni prav nič zgodilo (pravijo, da tudi zato, ker je mož ene od njiju direktor „ključnega“ podjetja v kraju, kjer je zaposlena večina aktivnega prebivalstva — torej tudi staršev otrok iz „naše“ šole), vendar bi bilo na osnovi tega primera napak sklepati, da družba odobrava tako ravnanje in tak odnos do vzgoje.

Vsi si želimo, da bi bilo slabega čim manj. Bolj kot spomin na slabe čase, ki smo jih naposled le uspeli premagati ... In šola je prva stopnica v življenju ... Torej, šolniki, družba vam daje z odprtimi rokami svoje otroke „v obdelavo“. Saj nima pomena, da bi zlorabljali to zaupanje, mar ne?

Tig

Slikarji v Seliščih

V Seliščih pri Vidmu ob Ščavnici se je končala 3. slikarska kolonija združenja likovnih skupin Slovenije, ki se je je udeležilo 18 likovnih ljubiteljev iz enajstih slovenskih krajev. Med udeleženci je bil tudi mladi Karl Vouk iz Dobrle vasi na avstrijskem Koroškem (četrti z leve), ki se je v koloniji zelo dobro počutil. Letos so v koloniji posvetili še posebno pozornost strokovno izobraževalni dejavnosti, saj so udeleženci poslušali več predavanj o likovni umetnosti, stalni strokovni mentor pa je bil akademski slikar Daniel Fugger (tretji z leve), ki je ves čas kolonije ocenjeval nastala dela. Zaključno ocenitev in izbor za razstave je opravil umetnostni zgodovinar dr. Cene Avguštin iz Kranja (drugi z leve), ki je tudi predsednik združenja likovnih skupin Slovenije in si zlasti prizadeva, da bi kolonija postala resnično prava šola za nadarjene likovne samorastnike.

TONE ŠTEFANEC

ZALOŽBA ČZP DELAVSKA ENOTNOST SPOROČA, DA IMA NA ZALOGI:

1. V knjižnici SINDIKATI:
— Slavko Grčar: **ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE SINDIKATOV, št. 2 — cena 20.— din**
— Olga Bručan in Slavko Grčar: **FINANČNO POSLOVANJE V SINDIKATIH, št. 3 — cena 20.— din**
— **SAMOUPRAVNO UREJANJE DOHODKOVNIH ODNOSOV V ZDRUŽENEM DELU, št. 6 — cena 40.— din**
— **AKTUALNE DRUŽBENOPOLITIČNE NALOGE SINDIKATOV DANES, št. 7 — cena 30.— din**
— **LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA — temeljna naloga sindikatov, št. 8 — cena 30.— din**
— Bogdan Kavčič: **SAMOUPRAVLJANJE V ZDRUŽENEM DELU, št. 9 — cena 30.— din**
— Roman Albreht: **NOV KORAK PRI GRADITVI TEMELJEV SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE DRUŽBENE UREDITVE** (Pogledi na nekatera idejnopolitična vprašanja zasnove osnutka zakona o združenem delu in nadaljnje družbene preobrazbe na ustavni podlagi), **št. 10 — cena 20.— din**
2. **INVENTIVNA DEJAVNOST V ZDRUŽENEM DELU — cena 150.— din**
3. **HIERARHIJA** (Mednarodna raziskava) **cena 179.— din**
4. Najdan Pašič: **NACIONALNO VPRAŠANJE V DANAŠNJEM OBDOBJU — cena 130.— din**
5. Vinko Trinkaus: **VELIKA STAVKA — cena 150.— din**
6. Rado Štoka in Tomaž Kožuh: **NAVTIKA — cena 170.— din**
7. V založbi **ZKPO**:
— gledališke publikacije
— filmske publikacije
— klubske publikacije
— glasbene publikacije
— Koledar spomina — **cena 30.— din**
— Priročnik za organizatorje kulturnega življenja **cena 15.— din**
— Ivan Cankar: **V ARENI ŽIVLJENJA SEM STAL — cena 12.50.— din**
— Rdeči atom (Izbor svetovne revolucionarne poezije) **— cena 20.— din**

Vse omenjene publikacije, knjige in brošure lahko naročite na naslov: ČZP DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4/II. Na naročilnici navedite plačilne pogoje.

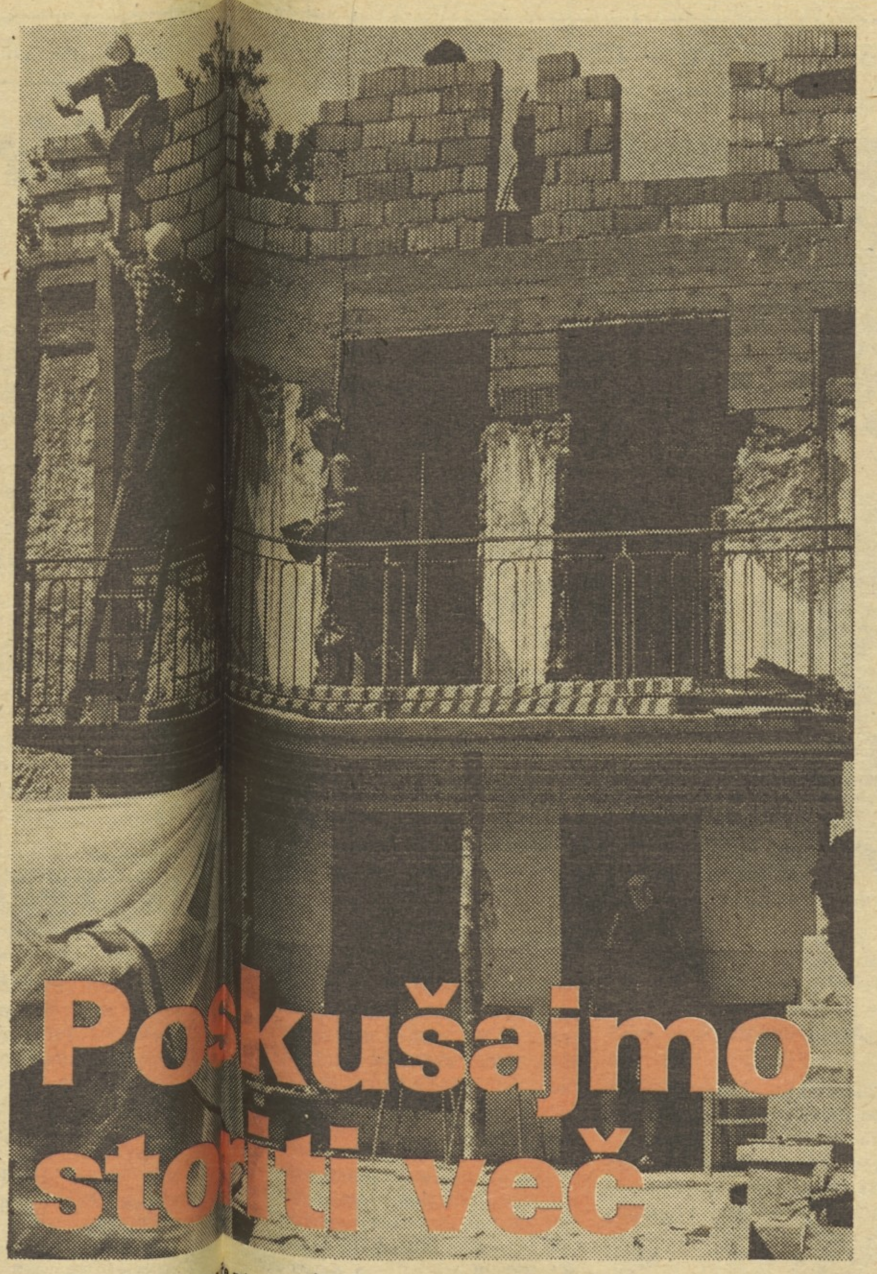

Poskušajmo storiti več

Skoraj štirje meseci so že minili od potresa, ki je prizadel tudi naše Posočje. 5.500 poškodovanih stavb in približno 105 starih milijard škode. Veliko ljudi še danes živi v prikolicah in v Robedišču tudi še v šotorih. Obnova ali vsaj priprava nanjo se je začela pravzaprav naslednji dan po potresu, vendar ...

Zima se bliža z vsakim dnem in ljudje Posočja to čutijo. Postajajo nestrpni in vznemirjeni. Kako bodo preživeli zimo? V prikolici ali v na pol podrti hiši?

Prva pomoč po potresu je prišla hitro, tudi sedaj je denar za kredite na razpolago. Vendar se je pri obnovi očitno nekaj zataknilo.

Ob sorazmerno počasni obnovi po potresu prizadetega Posočja bi lahko govoril na dolgo. Po bežnem obisku na tem področju in v razgovorih z nekaterimi prizadetimi pa lahko rečem le to, da nekaj „velja“, med sorazmerno dobro pripravljenimi in zamišljenimi načrti občinskega štaba za odpravo posledic potresa in med željami prebivalcev samih. Zakaj? Preveč optimistični načrti? Premajhna aktivnost gradbenih odborov pri krajevnih skupnostih? Precejšnja indiferentnost samih prebivalcev? Birokratizem upravnih organov in tudi spomeniškega varstva? Ali morda togost trgovcev? In ne nazadnje, ali morda nihče ni mislil na organizacijo prevoza gradbenega materiala iz trgovine do poškodovanih hiš?

„KLIC V SILI“

Po mojem mnenju, pa čeprav sem bil tokrat na Tolminskem le dva dni, je od naštetega vsakega malo, pa morda še kaj zraven.

„Gradbeni odbori ne delajo, kot bi morali,“ pravijo v Tolminu. „Podatkov s terena praktično nimamo. Ne moremo vam povedati natančno, kakšno je trenutno stanje na terenu, razen da so ljudje v naši občini doslej izkoristili devet starih milijard posojila, za katerega je sredstva zagotovil zvezni izvršni svet. Kaj več pa ne. Vemo, da ljudje delajo, prav tako brigadirji in gradbena operativa.“

Prav zato so v Tolminu pretekli teden sklicali politični aktiv in zadolžili ljudi, ki bodo po krajevnih skupnostih zbrali podatke in aktivirali gradbene odbore. „Tudi zamenjavo članov gradbenega odbora lahko predlagate, prav tako funkcionarjev družbenopolitičnih organizacij v krajih, kjer ne delajo,“ so poudarili na sestanku. Nekdo je ta sestanek celo imenoval „klic v sili“, predvsem, ker še ni popolnoma jasno, kako bodo prizadeti preživeli zimo. O sosedski pomoči namreč še nimajo podatkov. Ni mi popolnoma jasno, zakaj ta „klic v sili“. Zakaj člani občinskega gradbenega odbora ne bi sami odšli na teren po podatke.

„Od vsega začetka so nas vsi učili,“ je razlagal Renato Bizjak, vodja strokovnih služb pri občinskem gradbenem odboru, „da ja ne bomo delali tistih napak, kot recimo na Kozjanskem in drugje. Le da nam ni nihče povedal, katere so bile te napake.“

TUDI SAMI MISLIJO NA OBNOVO

Vožnja skozi Volče, Idrsko, Kobarid, Borjano, Breginj, Logje pa tja do Robedišča in drugih vasi kaže, da ljudje niso držali križem rok. Skladovnice opeke, peska, betonskega železa pričajo, da prebivalci kljub temu, da ne pošiljajo poročil, sami mislijo na obnovo. Morda je slika drugačna v Breginju, vasi, ki je že leta nazaj zaradi svoje etnografske značilnosti pod zaščito spomeniškega varstva.

Angel Kavčič, upokojenec iz Breginja, je zelo zgovoren: „Ni še leto dni tega, odkar so Breginjci, ki so si v svojih hišah zgradili betonske plošče in si z raznimi izboljšavami skušali olajšati življenje v starih hišah, plačevali tudi po nekaj sto starih tisočakov kazni, ker so menda spreminjali prvotni videz svojih hiš. Tiste hiše so ostale danes skoraj nepoškodovane. Sedaj pa zahtevajo pri popravilu hiš betonske plošče, vezi, vence in druge stvari, ki so bile do potresa strogo prepovedane. Če bi to lahko naredili pred leti, Breginj ne bi bil tako prizadet. Menda so tisti od spomeniškega varstva hoteli, da bi v današnjem času tukaj živeli prav v takih „jazbinah“, kot so naši dedje pred nekaj sto leti. Predvsem pa marsikdo pri nas še danes ne ve, ali bo lahko hišo porušil ali ne, čeprav ima rdeče znamenje na njej. Tisti od „spomeniškega“ še do danes niso rekli zadnje besede. Mi pa naj zimo preživimo v prikolicah ali pa v na pol porušenih hišah.“

Angel očitno ni bil najbolje razpoložen, saj je tudi mene in moj fotoaparat gledal zelo nejevoljno. „Poleg tega zelo težko dobimo material za popravilo hiš, še posebej s prevozom imamo težave. Če bi vsak,“ je z odkrito jezo v očeh še dodal, „če bi vsak od članov komisij in od tistih, ki nas prihajajo gledat, mislim tudi na vas, novinarje, spotoma prinesel v Breginj vsaj za žep cementa in pol opeke, bi doslej s tem lahko popravili že pol vasi.“

Morda je Angel le malo pretiraval, vendar pa ...

In Radislava Lenkič: „Najeli smo pet starih milijonov kredita za gradbeni material. S tem si bomo v nekdanjem hlevu zasilno uredili bivališče čez zimo. Naša hiša je „rdeča“. Čakamo še na dokončno odločitev komisije spomeniškega varstva, ne vem že katere po vrsti, ki nam bo dala dovoljenje za rušenje. Radi bi gradili na istem mestu, pa nas silijo nekam v hrib. Vseeno pa se je težko odločiti in zadolžiti za petdeset starih milijonov, pa čeprav za dobo dvajsetih let. Kako jih bomo vrnili? Tudi drugje mislijo podobno, saj se sedaj tu v Breginju vse dni pogovarjamo le o gradnji oziroma popravilu hiš. In čakamo.“

V Robedišču, kjer ljudje še vedno prebivajo pod šotori, so začeli z obnovo s polno paro. Brigadirji, vojaki in delavci SGP Gorica obnavljajo hiše, tudi tiste z rdečim znamenjem.

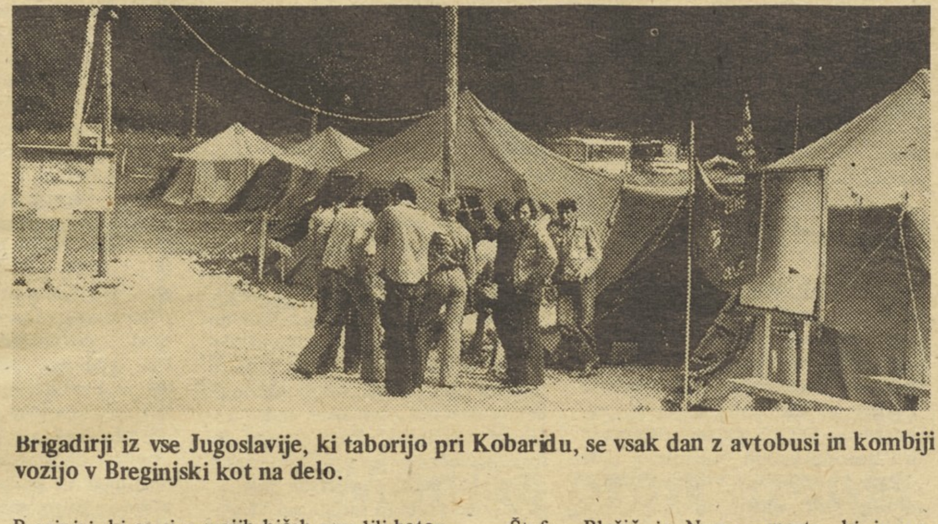

Brigadirji iz vse Jugoslavije, ki taborijo pri Kobaridu, se vsak dan z avtobusi in kombiji vozijo v Breginjski kot na delo.

Štefan Blažič iz Novega mesta, ki je po poklicu tesar, je izkoristil dopust in prišel na pomoč staršem svoje žene. „V štirih dneh bom popravil vsaj streho, čeprav sem se tega moral učiti na novo, ker so primorske strehe pokrite čisto drugače kot pri nas na Dolenjskem. Poskušal bom tudi dobiti strokovnjake, ki bodo z betonskim mlekom zalili razpoke, da bo hiša uporabna še kako desetletje.“

Hišo poštarice Slavke Rošič razkrivajo brigadirji Boro, Ripet in Mišo, člani taborniške brigade Boris Kidrič. S solzami v očeh jih Slavka opazuje. „Veste,“ pripoveduje Slavka, „včasih iz obupa jokam, včasih pa sem korajžna. Sedaj živim pri stricu in rada bi si na tem mestu postavila novo hišico. Majhno, vsaj za preprosto stanovanje. Le tega se bojim, ker nisem več mlada, in če najamem kredit, da ga ne bom mogla sama odplačati. Drugim pa ne bi hotela biti v nadlego.“

Kot Slavka, Radislava in Angel, verjetno misli in čuti dobršen del prebivalcev prizadetega Posočja. Vsakdo, posebno, če ni več mlad, se boji spustiti v novogradnjo, se zadolževati in skratka začeti na novo. Težko je od teh ljudi pričakovati, da bi nenadoma s poletom dvajset ali tridesetletnika začeli popolnoma od začetka. Še posebej, če ne poznajo pogojev in ugodnosti, ki jih imajo kot prizadeti. Urbanistični, spomeniški in drugi načrti, predvsem pa načrti obnove, so najbrž vse premalo upoštevali prav ta človeški faktor. Gradbeni odbori pri krajevnih skupnostih bi ga morali najprej. Na drugi strani pa ravno ti medsebojni odnosi, ki so ponekod še preveč človeški, mislim pri tem na slabe sosedske odnose, ovirajo reševanje posameznih in skupnih težav pri obnovi. Prav zato prihaja velikokrat do nezadovoljstva in godrnjanja med prebivalci.

Življenje v vaseh Posočja kljub obnovi mora teči dalje.

BRIGADIRJI BI RADI NAREDILI VEČ

Prebivalcem potresnega področja so prihitele na pomoč tudi mladinske delovne brigade iz vse Jugoslavije. V akciji „Posočje 76“ trenutno končujejo tretjo 21-dnevno izmeno. 230 brigadirjev, večinoma mladih gradbincev, se trudi, da bi čimprej obnovili tiste zgradbe, ki niso za rušenje in s tem omogočili, da bi čimveč prebivalcev preživelo zimo pod trdno streho.

V razgovoru s komandantom akcije Gorazdom Marinčkom in namestnikom komandanta delovišča Nikolom Šeatom sem zvedel, da so doslej popravili 220 hiš in da je njihovo dosedanje delo vredno več kot 550 starih milijonov dinarjev. Z delom oziroma z organizacijo dela pa brigadirji še daleč niso zadovoljni.

Mladi brigadirji — taborniki delajo tudi v Breginju, toda le pri prekrivanju streh, ker za druga dela še nimajo zelene luči.

V razgovoru o tem sta se najprej pomenljivo spogledala in se sporazumela, da bosta pač, pa čeprav pred javnostjo, „zavrtela staro ploščo“.

„Ne gre tako, kot bi moralo. Samo en podatek vam povemo, in to je, da smo izračunali, če bo šlo do konca akcije tako naprej, bomo izgubili prek 15.000 delovnih ur, in sicer samo zaradi čakanja na dovoz gradbenega materiala oziroma slabe organiziranosti dela. Na primer, naročijo nas za delo na posamezni stavbi za šesto uro zjutraj, z zagotovilom, da je vse pripravljeno, material pa pride ob dveh popoldne. Brigadirji, ki so kvalificirani zidarji in tesarji, se v takih primerih pač znajdejo, kakor vedo in znajo ter naredijo tisto, kar z razpoložljivim materialom lahko. Tudi zato na teden popravimo le po 27 hiš. Res nas je 250 v tej izmeni, vendar je delo pri obnovi znatno zamudnejše kot novogradnja, pa še odločati o načinu gradnje oziroma popravilu moramo sami. Glavni naš problem je torej slaba organiziranost. Marsikje ni jasno, ali je za to pomanjkljivost kriv lastnik stavbe, gradbeni odbor krajevne skupnosti, občinski odbor ali pa trgovsko podjetje, ki neredko določenega materiala nima na zalogi. Brigadirji tudi nimamo nadzornega organa za naše delo. Občina nam pove le prioriteto krajev, gradbeni odbori pa številko hiš. Naprej se moramo znajti sami. Tudi to smo že slišali od člana občinskega gradbenega odbora, da če hočemo delati, naj si priskrbimo prevoz materiala, če le-tega ni.“

Še bi lahko pripovedovali o pripombah brigadirjev. Tako, recimo, so na vrat na nos morali kupiti 50 lopat, čeprav so kasneje ugotovili, da jih imajo v občinskem skladišču prek 500. In še to so zatrdili, da bi, če bi šlo vse kot bi moralo, naredili najmanj za dvajset odstotkov več.

K vsemu temu, kar so pripovedovali Tolminci in tisti, ki tam delajo, skorajda ni kaj dodati, ali pa ...

Tekst in foto:
ANDREJ AGNIČ

Pomoč Posočju

Da bi pomagali krajem, ki jih je prizadel potres v Posočju, so sindikati Slovenije pozvali vse delovne ljudi, da prispevajo poleg sredstev solidarnosti za odpravo naravnih nesreč še dodatna sredstva v višini enodnevnega zaslužka, in to bodisi z dodatnim delom ali iz svojih sredstev. V ta namen so v vseh občinah odprli zbirne račune, s katerih se sredstva sproti stekajo na skupni zbirni račun pri Rdečem križu Slovenije.

Na zbirni račun se je do 23. avgusta letos steklo po občinah:

Občina	Enodnevni zaslužek	Zbrano dinarjev	Odstotek
Ajdovščina	939.573	381.824,45	40,63
Brežice	754.845	295.955,25	39,20
Cerknica	647.045	368.557,95	56,96
Črnomelj	672.685	146.492,55	21,77
Celje	5,520.312	2,415.348,85	43,75
Dravograd	345.696	70.504,05	20,39
Domžale	1,595.568	491.149,20	30,78
Gornja Radgona	739.453	516.584,70	69,86
Grosuplje	762.304	774.927,80	101,66
Hrastnik	708.794	332.603,48	46,93
Ilirska Bistrica	629.706	292.571,40	46,46
Idrija	893.700	548.826,35	61,41
Izola	749.520	108.860,05	14,52
Jesenice	2,339.865	338.539,80	14,47
Kamnik	1,364.015	512.463,60	37,57
Kočevje	981.463	437.038,05	44,53
Koper	3,157.857	659.826,50	20,89
Kranj	4,671.315	3,132.755,90	67,06
Krško	1,253.645	488.772,10	38,99
Laško	797.160	540.362,25	67,79
Lendava	693.972	251.887,05	36,30
Lenart	219.898	153.705,40	69,90
Litija	604.611	308.750,05	51,07
Logatec	362.880	42.575,10	11,73
Ljubljana Bežigrad	4.898.310	5,008.612,65	102,25
Ljubljana Center	11,937.510	7,013.878,65	58,75
Ljubljana Moste-Polje	3,486.690	1,910.631,70	54,80
Ljubljana Šiška	5,310.500	2,674.130,45	50,36
Ljubljana Vič-Rudnik	3,103.826	2,271.671,70	73,19
Ljutomer	509.625	376.318,85	73,84
Metlika	316.479		
Mozirje	492.420	220.761,75	44,83
Murska Sobota	2,003.850	1,682.401,85	83,96
Maribor	12,656.877	4,802.634,60	37,94
Nova Gorica	3,855.770	2,379.578,75	61,71
Novo mesto	3,121.764	533.320,65	17,09
Ormož	316.698	172.486,25	47,69
Piran	948,236	308.549,15	32,54
Postojna	1,092.624	614.189,75	56,21
Ptuj	2,:088	93:097,55	41,30
Radovljica	1,690.458	211.465,35	12,51
Radlje ob Dravi	588.088	68.106,15	11,58
Ribnica	358.255	61.462,40	17,15
Ravne na Koroškem	1,719.963	172.488,20	10,03
Sevnica	654.300	543.662,45	83.09
Sežana	1,169.516	729.559,90	62,38
Slovenjgradec	811.206	170.560,75	21,03
Slov. Bistrica	1,067.269	701.788,90	65,76
Slov. Konjice	821.400	817.938,55	99,58
Šentjur pri Celju	351.948	36.837,45	10,47
Škofja Loka	1,974.545	296.031,85	15,02
Šmarje pri Jelšah	734.944	166.572,70	22,66
Tolmin	816.291	809.935,85	99,22
Trebnje	482.400	216.769,20	44,94
Trbovlje	17734.600	1,006.854,55	58,03
Tržič	835.312	511.860,10	61,28
Velenje	3,212.960	332.509,35	10,35
Vrhnika	651.015	365.490,20	54,14
Zagorje ob Savi	792.792	652.54,95	82,31
Žalec	1,422.300	297.909,15	20,95
SKUPAJ	109,602.623	52,664.098,65	48,05

Več občinskih svetov ZSS nas je opozorilo, da ne objavljamo zadnjih podatkov o poteku zbiranja sredstev za pomoč Posočju. Odgovorimo lahko samo to, da na tem mestu posredujemo tedenska poročila Rdečega križa Slovenije z navedbo datuma in višino do tedaj zbranih sredstev.

UREDNIŠTVO DE

MUTA OB DRAVI

Mladinec vpisal 24.000 din

V delovni organizaciji Gorenje — Muta, Muta ob Dravi, je mladinec Benjamin Tomažič vpisal posojilo v višini 24.000 din. Je aktiven mladinec in rad hodi v planine. Dela kot avtomehanik v končni kontroli na montažni liniji motokultivatorja rex-kombi univerzal v oddelku male kmetijske mehanizacije. Zakaj se je odločil za vpis tako visokega zneska posojila? Sam je dejal:

„V oddelku delamo v glavnem mladi ljudje. Posojilo so vpisali vsi sodelavci. Vladal je izredni tekmovalni duh in ko sem zvedel, da je v eni izmed naših temeljnih organizacij združenega dela vplačal neki delavec iz neposredne proizvodnje milijon starih dinarjev posojila, sem se tudi jaz odločil, da bom dve leti plačeval vsak mesec po 1.000 dinarjev.“

novice iz organizacij

ŽELEZARNA JESENICE

PO NOVIH POTEH

Prejšnji ponedeljek so se na svojem zboru zbrali delavci finančno računskega, prodajnega in nabavnega sektorja. O predlogu nove samoupravne organiziranosti skupnih služb v železarni jim je govoril pomočnik glavnega direktorja Ivan Arzenšek. Povedal je, da je zahtevala priprava predloga nove organiziranosti obilo dela, zdaj pa morajo o njem povedati zadnjo besedo še delavci.

Po predlogu nove samoupravne organiziranosti naj bi se sedanje skupne službe v železarni organizirale v tri delovne skupnosti. Za njihovo ustanovitev se je na zboru izreklo 180 delavcev finančno računskega, prodajnega in nabavnega sektorja. Na zboru so se tudi dogovorili, da bodo do sprejetja statutov in drugih splošnih aktov novih tozdov oziroma delovnih skupnosti v železarni veljali sedanji samoupravni akti.

PEKO TRŽIČ

POMOČ POSOČJU

Na pobudo osnovne organizacije sindikata so delavci tovarne obutve Peko že sredi maja kot prvo pomoč prizadetim krajem in ljudem v Posočju namenili 150.000 dinarjev, pred dnevi pa so na žiro račun medobčinskega koordinacijskega odbora za odpravo posledic potresa na Tolminskem in Goriškem v Novi Gorici nakazali še enodnevni zaslužek v znesku 443.329,60 dinarja. Akcija zbiranja pomoči potresnemu območju v Posočju je med tržiškimi čevljarji naletela na izredno dober odziv, saj ni bilo delavca, ki ne bi poleg enodnevnega zaslužka prispeval še posebno denarno pomoč.

PTT PROMET KRANJ

GLAVNO PRIDE

V zadnji številki PTT novic Gorenjske, glasila delavcev podjetja za PTT promet Kranj piše Darinka Jereb v članku „Ugotovitve iz javne razprave o osnutku zakona o združenem delu“ med drugim:

„Konec junija smo tudi v naši delovni organizaciji zaključili javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu. Toda s tem dela še zdaleč nismo končali. Do konca leta bomo namreč morali svojo sedanjo organiziranost in interne samoupravne akte prilagoditi določilom novega zakona. Pri tem bo morala celotna PTT dejavnost kot dejavnost posebnega družbenega pomena upoštevati tudi to, da bo zanjo izdelan poseben zakon o minimalnih kriterijih za organiziranje temeljnih organizacij združenega dela. Spodbudno za vse nas je dejstvo, da smo PTT delavci po vsej Sloveniji, ne samo v Kranju, že lani skupno s člani komisije predsedstva CK ZKS za družbenopolitični sistem in samoupravljanje v združenem delu razpravljali o vprašanjih pravilne, smotrne in racionalne samoupravne organiziranosti PTT organizacij, kar nam bo pri oblikovanju bodočih samoupravnih odnosov olajšalo delo.“

AERO CELJE

RAJE DOMA

„Točnega pregleda nad tem, kako preživljajo svoj dopust naši delavci, nimamo, saj jih veliko letuje po svoje, mnogi pa ostanejo tudi doma,“ smo pred dnevi slišali v celjskem Aeru, ko smo se pogovarjali o tem, kako člani njihove delovne skupnosti preživljajo svoj letni oddih.

„Med tistimi, ki ostajajo skoraj vsako leto doma, je precej takih, ki gradijo hiše ali pa imajo majhne kmetije. Čeprav smo letos poleg lastnih počitniških zmogljivosti najeli še nekaj zasebnih sob, je izredno slabo vreme med delavci še zmanjšalo že tako majhno zanimanje za letovanje v obmorskih krajih.“

CELICA POD DROBNOGLEDOM — CELICA POD DROBNOGLEDOM — CELICA POD DROBNOGLE

TESNE VEZI

Pred tremi leti je bila ustanovljna osnovna sindikalna organizacija v tovarni obutve Turnišče, zdaj pa že lahko govorimo o njenih pomembnih samoupravnih dosežkih.

Turnišče ni znana vas le v Prekmurju. Prekmurci, predvsem pa tisti, ki so doma na Ravenskem in Dolinskem, imenujejo prebivalce tega kraja, ki je že v davnini dobil tržne pravice, „varašanci“ – po slovensko mščani, in od tod tudi domače ime za ta kraj. Turnišče je znan kraj po „Plečnikovi“ cerkvi, po večstoletni čevljarski obrti in danes vse bolj tudi po hitro razvijjoči se tovarni obutve, ki je združena kot temeljna organizacija združenega dela v kombinat Planika, Kranj.

Turnišče leži med Mursko Soboto in Lendavo, vendar do tod ne pridete po danes najbolj znani cesti, ki spaja ti dve občinski središči in teče skozi Beltince in Odrance, temveč po severnejši, ponekod še neasfaltirani „pomurski magistrali“. Kmalu naj bi tudi ta cesta, ki pelje skozi Turnišče, bila povsem asfaltirana, kar bo nedvomno v veliko pomoč danes 450-članskemu kolektivu tovarne obutve Turnišče. Stara želja kolektiva in občanov se bo uresničila, in lahko rečemo, da ni več le pobožna želja „varašancev“ in drugih krajanov ob cesti.

IZ RAZSULA NOVO ROJSTVO

Pred kratkim sem obiskal kolektiv tovarne obutve Turnišče TOZD Planika in se z njegovimi predstavniki pogovarjal o dosedanjem razvoju tovarne, problemih, s katerimi se srečujejo, in predvsem o delu družbenopolitičnih organizacij in največ seveda osnovne organizacije sindikata.

Kmalu po osvoboditvi so v Turnišču ustanovili tovarno obutve. Do vključitve v Planiko se je njen kolektiv stano ubadal s težavami. Kljub stari tradiciji v čevljarski obrti je primanjkovalo strokovnih kadrov, organizatorjev sodobne proizvodnje in poznavalcev tržnih razmer. Seveda na teh temeljih ni bilo mogoče graditi nove in sodobne proizvodnje; danes ni potrebna individualna proizvodnja, ker je predraga, in tudi „templanja“ čevljev skorajda že ni več.

Vse do pred tremi leti je bila tovarna v Turnišču le proizvodni obrat Planike. Z uveljvljanjem ustavnih določil pa so se razmere spremenile. Kolektiv se je organiziral kot temeljna organizacija združenga dela ter se dogovoril v okviru Planike za delitev proizvodnje. Težišče proizvodnje je na športni obutvi, ki se je uveljavila na domačem in tujih trgih. Če do 1973. leta v tej tovarni niso imeli osnovne organizacije sindikata niti osnovne organizacije zveze komunistov in mladinske organizacije, še manj urejenih delegatskih odnosov, pa se je s tem letu družbenopolitično življenje razmahnilo.

Delavnost organiziranih političnih sil v tovarni je bila zelo potrebna, kajti pred dvema letoma so v Turnišču zgradili novo tovarno s proizvodno zmogljivostjo za 4500 parov čevljev dnevno, kolektiv pa se je povečal na 450 zaposlenih. Toda to še ni vse, kajti letos se bo povečal za novih 60 delavcev, prihodnje leto za 30, 1977. leta za novih 30, leto pred zaključkom srednjročnega plana za 60 in v 1980. letu še za 40 delavcev. Čez štiri leta bo štel kolektiv tovarne obutve v Turnišču že 660 delavcev, kar je za kraj in njegovo okolico velika pridobitev, saj je tovarna med redkimi, ki je nastala na tipično kmečkem področju, kjer do sedaj ni bilo industrijske tradicije, potrebe po boljšem kosu kruha, že tudi zaradi letentne prenaseljenosti, pa so veike. Marsikdo, ki se je pred leti pridružil „sodobnim industrijskim nomadom“ ter se zaposlil v tujini, bo našel dober kos kruha doma.

POTREBEN JE BIL SINDIKAT

Hitra rast tovarne in števila zaposlenih, pravijo v Turnišču, sili delavce, da se organizirajo v sindikalni organizacij ter skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacjami rešujejo vse probleme, ki jim zastavlja razvoj. Seveda pa ima dejavnost družbenopolitičnih organizacij tudi nekatere posebnosti, ki jih v razvitih industrijskih centrih ni mogoče v tolikšni mri zaznati. Sekretar osnovne organizacije sindikata tovariš Hajrudim Rošić je dejal, da „se srečujejo pri svojem delu s problemi, ki so značilni za pomanjkanje industrijske tradicije, in mnogokrat tudi z okornostjo kmečke miselnosti“.

Na tem področju je treba mnogo strpnega političnega dela in vse akcij, ki se jih lotevajo v tovarni, tesno povezovati z okoljem, kjer tovarna stoji. Prav turniški delovni kolektiv je med še redkimi pri nas, ki se bolj kot drugje poveuje z občani in krajevno skupnostjo in bolj tesno kot mnogokje družno razrešujejo mnoga komunalna, stanovanjska, šolska, kulturno prosvetna in druga vprašanja. Krajevna skupnost je tovarna in tovarna je krajevna skupnost bi lahko imenovali takšno sodelovanje.

Rezultati takšnega sodelovanj so danes zelo opazni in tudi v ponos kolektivu in krajanom. Skupaj so zgradili otroški vrtec, vodovod, stanovanjski blok, ceste, kmalu bodo dobili urejeno ptt poslopje s prostori za bančno poslovalnico, zdravstveno ambulanto že imajo in še bi lahko naštevali.

Poleg tega pa so člani zeze komunistov in osnovna sindikalna organizacja v zacjem času posvetili mnogo skrbi tudi varčevanju in boljšemu izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti. Rezultat teh naporov se kaže tudi v sorazmerno ugodni akumulaciji, ki jo beleži TOZD, kljub temu, da vse zmogljivosti še niso izkoriščene. Na tem področju je sindikat kljub svoji „mladosti“ odigral svojo vlogo in postal resnična organizacija delavskega razreda tudi v okolju, kjer do pred kratkim ni bil organiziran. Direktor TOZD Jože Kolarič pa je še posebej opozoril na skrb vseh družbenopolitičnih organizacij za izobraževanje delavcev. Pred dvema letoma so ustanovili v tovarni oddelek srednje tehnične čevljarske šole, ki ga je letos uspešno zaključilo 16 slušateljev, 5 slušateljev se šola v redni čevljarski šoli v Kranju, poleg tega pa štipendirajo tudi tri študente na višjih in visokih šolah.

„S temi kadri bomo zapolnili vrzel, ki smo jo do sedaj imeli pri pomanjkanju kadrov,“ pravi Jože Kolarič „in hkrati je to tudi zagotovilo, da si bo tovarna obutve Turnšče, ob sicer že pregovorni pridnosti prekmurskega človeka, povečala svoj življenjski prostor“.

„Glejte,“ pravi sekretar OO ZK Martin Lebar, „pred tremi leti ni bilo v tovarni nobenega člana ZK. Nato sva prišla dva od zunaj in v 1973. letu smo s stalnim idejnopolitičnim delom uspeli. Še sedem mladih delavcev je stopilo v vrste ZK, letos pa nas je že 16 članov. Ustvarili smo močno idejnopolitično jedro, ki je s svojimi predlogi in dobrim delom vključilo v krog upravljanja in odločanja vse delavce in oživilo delo sindikata in mladinske organizacije.“

„Sicer pa se,“ pravi sekretar osnovne sindikalne organizacije Hajrudin Rošić, „v času ustanovitve OO ZS in potlej nismo ukvarjli le s športno in rekreativno dejavnostjo naših članov. Tudi tu je mnogo storjenega. Največ pozornosti smo v sindikatu posvečali samoupravni organiziranosti temeljne organizacije združenega dela in tudi kombinata Planika, vsebinskim vprašanjem, s katermi se tovarna srečuje pri svoji proizvodnji in v procesu gospodarjenja, delegatskim odnosom in volitvam, kajti želeli smo take delegate, ki so vredni zaupanja kolektiva in ki bodo sposobni zastopati njegova stališča povsod. Po eni strani imamo sreo. Čas, v katerem je nastala osnovna sindikalna organizacija, je bil poln nalog, ki jih tudi sedaj ne manjka, in „padli“ smo v ta čas, se „šolali“ in opredelili zelo jasno naše naloge. Torej nismo imeli „sreče“, da bi se lahko ukvarjali le z ozimnico in podobnimi stvarmi in verjetno to na našem področju tudi ne bo potrebno. Težave seveda še so, vendar pa lahko rečem, da je kolektiv spoznal, da lahko le organizirano v svoji politični organizaciji uresničuje vse cilje, ki si jih j zastavil.“

Tako so nam rekli v Turnišču in povedali še mnogo drugega, vendar v tem zapisu vsega pač ne moremo obdelati. Za zaključek pa velja vsekakor poudariti misel, da je osnovna sindikalna organizacija v tovarni obutve Turnišče, TOZD Planika, dobro zaorala brazde svoje dejavnosti, razvoja tovarne in kraja.

MARJAN HORVAT

NAŠI PRIJATELJI — JOŽE OCVIRK, Partizanska 43, Škofja Loka

Delavec ceni resnico

Pet let živi Jože Ocvirk z družino v Škofji Loki. V mestu pod Lubnikom, kamor je prišel iz Ljubljane, se je kot tehnolog zaposlil v Embalažno grafičnem podjetju. Toliko časa, kolikor je v Škofji Loki, je tudi naročnik našega lista.

Od takrat, ko se je poslovil od Ljubljane in prišel v škofjeloško Embalažno grafično podjetje, se ni dosti spremenil. Še vedno ve, kaj hoče in kaj mora storiti. Odločen je, kar je tako značilno zanj, zato je tudi priljubljen med svojimi sodelavci.

„V novem delovnem okolju sem hitro spoznal, da delavci najbolj cenimo resnico. Lahko delavcu pripoveduješ karkoli že, tiho bo poslušal, toda mislil si bo svoje. To je slabo... Boljša je resnica, če je še tako boleča“, pravi, potem pa nadaljuje:

„Zdi se mi, da ste to spoznali tudi novinarji Delavske enotnosti. To trdim zato, ker vidim, da je naš delavski časopis vsebinsko čedalje bogatejši. Predvsem mislim na tisto vsebino, ki je blizu delavcu. Pisati je treba o človeku, o njegovih delovnih in življenjskih razmerah, o delavčevem življenju sploh. Koliko ljudi, ki se sicer med seboj ne poznajo, tarejo podobni problemi. Rešitev enega je spodbuda in upanje drugemu. Tako nas potem DE lahko po svoje povezuje in zbližuje...“

Jože Ocvirk sodi med tiste, ki so nam zadnje čase povedali, da si želijo več prispevkov iz življenja in dela temeljnih in drugih organizacij združenega dela.

„Novinarji DE ne bi smeli obravnavati organizacijsko strukturo, ne samo kritizirati osnovnih sindikalnih organizacij, ki se velikokrat ubadajo pri svojem delu s kopico problemov, za katere zunaj kolektiva ni slišati. Zakaj, na primer, niste kritični tudi do občinskih forumov, ko dobro vemo, da le-ti marsikje še zmerom žive daleč od delavcev. Takih primerov, o katerih bi morali pisati v DE, pa je seveda na pretek.“

V Embalažno grafičnem podjetju je bil Jože Ocvirk nekaj let predsednik osnovne sindikalne organizacije, zdaj pa je njen tajnik in hkrati član vodstva občinskega sindikalnega sveta v Škofji Loki.

„Po tolikih letih dela v sindikatu“, pripoveduje, „sem prišel do prepričanja, da ima naša organizacija dobro zastavljene naloge, ki pa, žal, doslej še niso povsem zaživela v vsakodnevni samoupravni praksi. Mogoče je za to kriva prezaposlenost ljudi, morda pa tudi ravnodušnost? Kaj nam pomagajo sklepi in naloge na papirju, če jih kasneje ne uresničimo!“

Tisti, ki ga poznajo, vedo, da je Jože Ocvirk vselej kritičen sogovornik. Zadovoljen je, če mu uspe, kar si je zastavil; nestrpen, razočaran in malce oster tedaj, če drugi ne uresničujejo dogovorjenih sklepov v sindikatu. Najbolj pa je zadovoljen takrat, ko se v izvršnem odboru osnovne sindikalne organizacije in v vodstvu škofjeloških sindikatov dogovorijo za usklajene akcije in ko te obrodijo sadove.

Ko smo se spet „vrnili“ k Delavski enotnosti, nas je predvsem zanimalo, kaj v njej pogreša, česa si želi in kaj mu je v delavskem časniku najbolj všeč?

„Podobno kot ostali naročniki, ki ste jih doslej že predstavili, tudi sam ugotavljam, da so pravni nasveti najbolj brana rubrika. Precej naših delavcev se srečuje s podobnimi težavami, ki jih obravnava rubrika „Pravnik svetuje“, pa tudi rubrika „Sprašujete – odgovarjamo“. Zato z zanimanjem prebirajo mnenja in pojasnila vaših strokovnjakov. Toda, zdi se mi, da bi morali obe rubriki razširiti in jima nameniti več prostora. Pogrešam tudi večje sodelovanje bralcev časopisa. Uredništvu bi morali več pisati o tem, kako so sami rešili ta ali oni problem, opozarjati bi vas morali na vse, kar bi pozneje, bodisi s kritično ali pohvalno besedo, zaslužilo pozornost novinarjev DE. Tako bi si prav gotovo pridobili še več naročnikov, pa tudi sicer bi se povečalo zanimanje za delavski časopis“, je sklenil naš pogovor Jože Ocvirk iz Škofje Loke.

I. VIRNIK

NOSILCI RAZVOJA V ŠALEŠKI DOLINI ENERGETIKA IN KOVINSKA INDUSTRIJA

Osnova: naravno bogastvo

Družbena produktivnost naj bi naraščala po stopnji 10 odstotkov — Nujno povezovanje med proizvodnjo in trgovino, poudarek tudi razvoju turizma

S temelji družbenega načrta občine Velenje za prihodnjih pet let je predvideno, da bo mogoče načrtovani družbenoekonomski razvoj v Šaleški dolini doseči z 10 % porastom družbene produktivnosti, s 3 % rastjo zaposlenosti in 7,2 % večjo produktivnostjo letno. V dogovoru o temeljih družbenega načrta je še posebej poudarjena naloga povezovanja nosilcev razvoja tako znotraj občine kot v sosednjih občinah in regijah, skrajno razumno pa morajo gospodariti s prostorom in naravnimi dobrinami ter preprečevati onesnaževanje okolja.

V Šaleški dolini bodo v prihodnjih petih letih še naprej razvijali energetiko in kovinsko predelovalno industrijo kot osnovni nosilki razvoja, istočasno pa bodo iskali možnosti za uvajanje novih programov, za kar naj bi bilo osnova predvsem naravno bogastvo v občini. Zaradi ugodnih klimatskih pogojev in zdravilne termalne vode v Topolšici bodo podpisniki dogovora o temeljih družbenega načrta občine skrbeli za razvoj zdravstvenega turizma v Topolšici in sodelovali pri gradnji potrebnih primarnih in sekundarnih turističnih objektov.

Ker v občini Velenje za zdaj ni trdnejšega sodelovanja med proizvodnjo, trgovino in gostinstvom, bodo z združevanjem dela in sredstev organizacij združenega dela s področja proizvodnje ter prometa blaga in storitev ustvarili sistem samoupravno združenega dela ter trgovino, gostinstvo in turizem razvijali skladno z že sprejetim programom razvoja do leta 1980.

V prihodnjem petletnem razdobju bodo v občini Velenje namenjali posebno pozornost urejanju cestnega omrežja v občini, posebej povezavi z drugimi območji ter s slovensko hitro cesto, razvijali in modernizirali bodo ptt omrežje ter širili elektroenergetsko omrežje. Skrbeli pa bodo tudi za nadaljnji razvoj toplovodnega ogrevanja ter za urejen vodnogospodarski režim.

P. O.

TGO GORENJE IN POGOJI GOSPODARJENJA

Trg kot muhasta stara primadona

Domači trgovci pridrli z naročili, ki jih ni moč izpolniti — Kolektiv se je težav moral reševati z ukrepi, ki so povzročali nove težave — Ob polletju izguba, na koncu vendarle normalna akumulacija?

Da bi normalno proizvajala in poslovala, mora Tovarna gospodinjske opreme Gorenje letos ustvariti okroglih 250 milijonov dinarjev akumulacije. Do teh sredstev pa bo „prišla" le z največjimi napori, kajti sooča se s težavami zavoljo letos uveljavljenih novih predpisov o tekočem poslovanju, zadržanih cen izdelkov ob naraščajočih cenah surovin in slabe preskrbe s surovinami, predvsem s pločevino, ter ne nazadnje tudi zavoljo sorazmerno „slabe" konkurenčnosti na zahodnoevropskem trgu, kamor Gorenje največ izvaža (nedavna devalvacija lire in pezete je krepko zmešala načrte vsem našim izvoznikom na zahodnoevropski trg). Ob polletnem pregledu rezultatov gospodarjenja je Tovarna gospodinjske opreme tudi „zabeležila" izgubo, ki pa je tako majhna, da jo bodo kljub težavam na trgu pokrili že do sredine septembra. Ker so v podjetju po analizah trga ugotovili, da bi lahko znatno več prodali, kot izdelajo — tudi na tujem, ne le doma, vendarle kaže, da bodo poslovni rezultati ob koncu leta ugodnejši, kot so polletni.

TGO Gorenje je kot proizvajalec trajnih potrošnih dobrin vezano izključno na kupno moč prebivalstva in vsako poslabšanje le-te se prej kot kje drugje pozna pri slabši prodaji gospodinjskih aparatov ali TV sprejemnikov. Ko pa so v začetnih mesecih letošnjega leta trgovci, varujoč sebe, odklanjali nakupe zalog, so se tudi v Gorenju nabrala polna skladišča izdelkov. Takšno poslovno politiko trgovine so seveda najbolj občutili delavci v proizvodnji, saj je podjetje moralo posamezne oddelke puščati na dopust ob minimalnih osebnih dohodkih, da je preprečilo še večje izgube. Zavoljo tega v podjetju z opaznim tonom grenkobe pripovedujejo, kako jih domači trgovci zdaj zasipajo z naročili; tako bi lahko, upoštevaje tudi izvozne pogodbe, izdelali kar dvakrat toliko izdelkov, kot so jih sposobni izdelati.

Seveda domača trgovina in tudi ne povečani izvoz ne bosta mogla povsem nadomestiti izpadlega dohodka zavoljo razprodaj nakopičenih zalog. Zlasti v izvozu, ki so se ga v podjetju „lotili" z veliko vnemo že v začetku letošnjih težav, ne bo šlo povsem gladko zaradi že omenjene devalvacije italijanske in španske valute, ki je močno znižala konkurenčnost naših izdelkov na zahodnonemškem trgu (in na drugih trgih, kjer si konkurirajo). Seveda bi bilo znatno laže prodajati na tujih trgih, če nas reprodukcijski material, zlasti domačega izvora, ne bi veljal v poprečju kar dvakrat toliko, kot denimo italijanskega proizvajalca. Če k temu prištejemo, ali bolje rečeno, od dohodka odštejemo del zaradi nujnega zniževanja cen na tujem trgu, ker imajo tuji proizvajalci carinske olajšave, bi bilo o težavah naših proizvajalcev (in Gorenja) na tujih trgih precej povedanega.

Velja pa še posebej poudariti skok cen surovin, ki je v poprečju presegel stopnjo 40 odstotkov v dveh letih, ter temu nasproti zadržane cene izdelkov (od jeseni 1974 do sredine letošnjega julija so bile enake).

O posledicah medsebojnega odnosa cen surovin in izdelkov na dohodek podjetij smo že tolikokrat pisali, da jih tokrat posebej ne bi ponavljali: kratko še vedno potegnejo proizvodna podjetja.

Kot v Tovarni gospodinjske [illegible] Gorenje je tegobam postal po robu z nekaterimi hitro sprejetimi in hitro uresničenimi ukrepi. Najprej so v najbolj nezaposlenih oddelkih znižali osebne dohodke na najmanjšo možno mejo in jih tudi poslali na krajše dopuste. Hkrati so se z vsemi silami zagnali v zniževanje zalog izdelkov — v podjetju so pri tem poudarili, „za vsako ceno". Velik del zaloge je „pobral" tuji trg, del pa domači kmalu potem, ko si je opomogel od šoka zavoljo zakona o zavarovanju plačil in ko je dobil vzpodbudo v obliki boljših pogojev za potrošniške kredite. Edina pot, da sprostijo del tako zelo potrebnih obratnih sredstev, je bila zmanjševanje zalog repromaterialov na minimum. S tem pa so v Gorenju spravili v nevarnost tekočo proizodnjo, saj bi se jim kaj lahko zgodilo, da bi posameznih vrst repromaterialov zmanjkalo. Skratka, vse bolj je v podjetjih, kot je Tovarna gospodinjske opreme Gorenje, občutiti potrebo po dolgoročnejših ukrepih ekonomske politike, ki bi zagotovili realnejše planiranje proizvodnje, lažje dogovore s trgom in tudi realnejše pogoje za ustvarjanje dohodka. Tako pa je videti, kot da zdravimo bolnika za dve bolezni, vendar zdravila za eno škodijo ob zdravljenju druge.

B. RUGELJ

LJUBLJANA

Manjša proizvodnja

V naši republiki je v okviru celotne industrijske proizvodnje v prvem polletju najbolj upadla proizvodnja predmetov za široko potrošnjo — za 2,6 %, nekoliko manj proizvodnja reprodukcijskega materiala — za 1 %, večja pa je bila proizvodnja sredstev za delo — za 2,2 %. V okviru proizvodnje predmetov za široko potrošnjo se je zmanjšala predvsem proizvodnja trajnih potrošnih dobrin. Tako je bila letos proizvodnja aparatov za gospodinjstvo kar za 16 % manjša kot v prvem polletju lani, proizvodnja končnih izdelkov v lesni industriji, predvsem pohištva, za 3 %, tekstila pa za 4 %. Nižja proizvodnja reprodukcijskega materiala pa je letos, v primerjavi s prvim polletjem lani, predvsem posledica manjše količine pridobljenih rud in kovin v barvasti metalurgiji.

V. B.

Pretrdi »orehi«

GOSPODARSKI KOMENTAR

Nobenega dvoma ni, da so tuji trgovci mnogo bolj izbirčni, ko kupujejo naše izdelke, kot naši pri nakupih v tujini. Medtem ko je marsikateri naš občan negodoval nad slabšo kakovostjo tujega izdelka (zlasti tehničnih izdelkov), kot jo je pričakoval, morajo naša podjetja prodajati na tuje samo prvovrstno blago. Osnovni merili na tujem trgu sta kakovost in cena.

Medtem ko pri kakovosti v večini naših podjetij nimajo prevelikih težav, pa so cene izdelkov na tujem trgu za naša podjetja velik kamen spotike. Vzrokov za to je veliko, omenili bi samo nekatere, po naši sodbi najpomembnejše za slabši izplen naših izvoznih prizadevanj, kot bi ga lahko dosegli.

Predvsem naša ingustrija, razen v redkih primerih, ne uspeva tujim konkurentom priti ob bok pri stroških proizvodnje. Ne le zavoljo nižjih proizvodnih serij; tudi tam, kjer so serije dovolj visoke, imajo enake težave — cene surovin in reprodukcijskih materialov. Na uvožene surovine morajo podjetja plačevati sorazmerno velike uvozne dajatve, pri čemer ni važno, ali bodo izdelke prodajala doma ali izvozila. Zavoljo velikih nihanj cen surovin in reprodukcijskih materialov na svetovnem trgu, občasnega umetno povzročenega pomanjkanja smo se v Jugoslaviji odločili, da v zaščito domače industrije razvijamo lastno surovinsko bazo povsod, kjer je to realno mogoče.

Žal pri tem vsaj za zdaj nismo dovolj uspešni. Cene domačih surovin se v najboljšem primeru ravnajo po svetovnih, marsikatere surovine pa so tudi do dvakrat dražje, kot bi bile uvožene z dajatvami vred. Tako je na primer pločevina iz skopske železarne dvakrat dražja od uvožene in še slabše kakovosti povrh. Čemu je tako, na tem, skopo odmerjenem prostoru ne moremo razpravljati, vendar so posledice za izvoznike, kovinsko industrijo, tako hude, da sodimo, da je ta primer vredno posebej omeniti. Preprost račun dokaže, da izvozne premije nikakor ne odtehtajo vseh izgub, ki jih mora domača industrija vkalkulirati v dohodek v primerjavi z, denimo, italijansko konkurenco na zahodnonemškem trgu. Znesek, ki ga podjetja morajo plačati za carine na uvožene surovine in repromateriale, skupaj z višjimi proizvodnimi stroški in zaščitnimi carinskimi pregrajami tujih trgov pogosto presegajo notranje rezerve v cenah izdelkov, ki jih morajo podjetja prodajati ne glede na lastne stroške, oziroma brez dohodka ali celo v izgubo (zraven pa velja prišteti tudi tujo konkurenco in tuje trgovce, ki pristavijo „piskrček").

V letošnjem letu se je izvoz sicer povečeval, ker podjetjem pač drugega kot prodajati nakopičene zaloge, pa čeprav pod ceno, ki bi obetala dohodek, zaradi zaprtosti domačega trga ni kazalo. Vprašanje pa seveda je, ali bo gospodarstvo razen v dejavnostih, katerih skupna proizvodnja presega potrebe domačega trga — ob odpiranju domačega trga (prvi znaki se že pojavljajo) še pripravljano izvažati več, kolikor mora, da si zagotovi nujno potrebna devizna sredstva. Resda v tistih kolektivih, kjer pametno gospodarijo in se ne ravnajo po trenutnih muhah trga, pač pa načrtno osvajajo trge v več deželah, zavoljo izboljšane konjunkture doma ne bodo opuščali prodaje na tuje.

Vendarle pa drži, da tudi tako usmerjena podjetja dolgo ne bodo več vzdržala v konkurenci s tujimi proizvajalci, če ne bodo dobila ustreznih izvoznih spodbud. O tem, da je potreben nov devizni sistem, ki bo bolj prožno reševal tekoče težave izvoznikov in podjetij, ki potrebujejo precej repromateriala iz uvoza, smo že pisali. Prav tako smo poudarjali, da izvozne spodbude nikakor ne vzpodbujajo izvoza v tolikšni meri, kot bi ga morale.

Ključni vprašanji našega izvoza pa sta prav gotovo stabilnejša politika cen surovin in reprodukcijskega materiala, in nazadnje tudi trajnejši devizni sistem. Izvozniki morajo pravočasno vedeti, po kakšnih cenah bodo lahko proizvajali vsaj v naslednjem letu, prav tako pa morajo imeti zagotovljene ustrezne količine surovin in repromaterialov. Danes pa, na primer, obutvena industrija že zaključuje pogodbe za prihodnje leto (v pogodbah so že vključene cene), ne da bi pri tem vedela, ali bo lahko uvozila dovolj usnja, niti ne, po kakšni ceni. Vsi ti orehi postajajo za naše gospodarstvo vse trši in zahtevajo vse večje napore in žrtve v dohodku, rešitve pa vendarle niso, vsaj tako kaže, preveč zapletene . . . .

B. RUGELJ

ABC odnosov v kolektivu

Ali je to še Majda?

Piše: Azra Kristančič, dipl. psihologinja

Časi se spreminjajo in mi z njimi, so ugotovili preprosto po starem latinskem pregovoru.

„Se spominjaš, kakšen je bil Jože? Vedno je bil natančen pri delu, zdaj pa stalno dela napake in se izogiba ljudi."

„Trdo ga moram prijeti," je rekel šef: „Majdi pa odpovejmo! Tu ni kaj! Bila je med najbolj perspektivnimi tehniki, ko je prišla k nam, zdaj pa ni nič več z njo. Več kot polovico delovnega časa gleda predse, globoko zatopljena v svoje misli, kar pa naredi, pa je vse narobe!"

In ker so povsod tudi ljudje, ni šlo tako, kot so si nekateri zamislili. Ko so se pogovarjali z Jožetom, so ugotovili, da zelo trpi zaradi šefovega odnosa do njega. Tovariši so šefu rekli, da mora ta odnos spremeniti, ne pa „Jožeta trdo prijeti" ter se z njim človeško pogovoriti. Z Majdo je šlo težje. Med pogovori je v glavnem molčala in prikimavala, povedala pa zelo malo. Tudi njeni najožji sodelavci, ki so jo imeli radi, so obupali. Nekega dne pa so po naključju zvedeli za glavni vzrok Majdinega vedenja. Fant, ki ga je neizmerno ljubila, je odšel z drugo v Nemčijo.

Oba sta — ko je kriza minila — delala še bolje kot prej. V kolektivu pa so odkrili staro resnico, da površno in prehitro obsojanje sodelavcev še kako zagreni njihovo življenje in da delovna organizacija po tej poti izgubi delavce, ki bi lahko bili odlični.

Ljudje se spreminjajo. To pa je druga resnica. Izgubljajo interes, postajajo ljubosumni, nakopičijo si najrazličnejše skrbi, izgubljajo pogum, postajajo zamišljeni. Seveda ne vsi in vedno.

Vsekakor pa do sprememb ne pride kar naenkrat, čez noč. Prej ko drugi opazijo zunanje spremembe, je nedvomno minilo nekaj časa notranjih bojev. Zunanje spremembe so posledica tega pritajenega — pa naj se ga človek zaveda ali ne — konflikta, ki ga povzročajo resnične ali pa izmišljene težave. Spremembe pridejo po notranjem boju, da bi spravili v sklad možnosti z željami, strah pred neuspehom z občutki uspeha, itd.

Če sodelavci z občutkom pazijo na prve znake sprememb, lahko mnogo naredijo ob pravem času. Seveda ne s hrupom, truščem in vpitjem, da to delamo le zato, da „bo bolje". Uporabiti je treba psihološke metode ter ljudem omogočiti, da s pomočjo drugih predvsem sami odpravijo probleme svoje osebnosti.

Letni dopusti in proste sobote

kupon § PRAVNIK SVETUJE

VPRAŠANJE:

V naši organizaciji, ki je raziskovalna delovna organizacija, delamo ob sredah popoldne in imamo proste sobote. Predmet nesporazumov pa je že dalj časa vštevanje prostih sobot v dopust. Zato nas zanima, ali se delavcu, ki nastopi dopust v ponedeljek, 26. 7. in se vrne z dopusta na delo v ponedeljek dne 16. 8., vštejejo vse tri vmesne sobote ali samo dve, ali nobena.

Z. V., Ljubljana-Šentvid

ODGOVOR:

Glede na to, da delate tudi ob sredah popoldne, imate vse sobote proste. Po določilih 3. odstavka 23. čl. Zakona o medsebojnih razmerjih v združenem delu, se štejejo dnevi, za kolikor je skrajšan delovni teden, glede uveljavljanja pravic delavca v temeljni organizaciji združenega dela v letni dopust kot delovni dnevi. Torej se prosta sobota šteje, kot da jo je delavec prebil na delu in se všteva v dnve letnega dopusta. Delavcu, ki dela samo 5 dni v tednu, oziroma ima 5-dnvni delovni teden, se šteje v letni dopust 6 delovnih dni. Zaradi povedanega bi bilo pravilno, da se vštetje prostih sobot v dneve letnega dopusta opravi tako, da se za 18 delovnih dni letnega dopusta šteje 3 proste sobote, za 24 dni letnega dopusta 4 proste sobote ter za 30 delovnih dni 5 prostih sobot. Koliko sobot bi se v vašem konkretnem primeru vštelo delavcu v letni dopust, pa je odvisno od dolžine njegovega letnega dopusta, do katerega ima pravico v letošnjem letu.

CENENE MOŽNOSTI LETOVANJA DELAVCEV SEVNIŠKE KOPITARNE

POČITNICE ZA 42 DINARJEV DNEVNO!

V okviru letovišča lesnih delavcev Slovenije v Selcah imajo svoje počitniške kapacitete tudi delavci sevniške Kopitarne. Tu imajo več počitniških hišic s petnajst ležišči, za prehrano vseh letoviščarjev v tem naselju pa skrbi skupna menza.

Ob vsem tem je najbolj zanimivo to, da velja tu dnevna oskrba le 42 dinarjev, kar z drugimi besedami pomeni, da si lahko privoščijo počitnice tudi ljudje z nižjimi osebnimi dohodki. Za otroke zaposlenih pa so stroški letovanja v Selcah že nižji. Če k temu dodamo še dejstvo, da so prejeli letošnje leto vsi zaposleni regres v višini 1200 dinarjev, potem za večino zaposlenih res ni prave ovire, da si ne bi privoščili vsaj teden dni prijetnih počitnic na morju.

Sicer pa je interes za letovanje na morju med delavci Kopitarne tolikšen, da so morali omejiti počitnice v Selcah na teden dni. Tudi tu se namreč srečujejo s podobnimi težavami, kot v drugih delovnih organizacijah: vsi hočejo na dopust le julija in avgusta, za vse ostale mesece pa ni nikakršnega interesa, čeprav je znano, da je denimo prav septembra lahko na morju najlepše. In letos bo zelo verjetno res septembra precej lepše, kot pa je bilo avgusta.

Poleg hišic na morju imajo delavci Kopitarne tudi svoj počitniški dom na Lisci. Stoji poleg planinskega doma in je takorekoč zelo „pri roki", saj je oddaljen od Sevnice le poltretjo uro hoje. Dom je na voljo delavcem vseh dvanajst mesecev na leto.

Eno z drugim: delavci Sevniške Kopitarne imajo zelo dobre pogoje za preživljanje letnega oddiha. Res pa je, da jih ne znajo dobro izkoristiti in da je marsikdo na račun tega tudi ob zaslužen letni oddih.

Ul.

ŠPORTNA REKREACIJA V ŽELEZARNI JESENICE

POUDAREK INTERESNIM SKUPINAM

V Železarni Jesenice beležijo iz leta v leto bolj spodbudne rezultate na področju športa in rekreacije zaposlenih. Med 6500 člani kolektiva sodeluje na raznih tekmovanjih in športnih srečanjih vsako leto več kot dva tisoč delavcev. Lani je bil dosežen nov rekord z 2400 udeleženci, letošnja polletna analiza pa kaže, da bo ta številka še presežena. Poleg tega imajo delavci na voljo številne športne objekte, kot so kegljišče, telovadnica, TRIM kabinet, TRIM steza, drsališče itd.

Komisija za športno rekreacijo, ki deluje pri izvršnem odboru sindikata, si predvsem prizadeva, da bi rekreacija segla do slehernega delavca. V zadnjem času se pri organizaciji množične rekreacije vse bolj uveljavljajo interesne skupine, v katerih se združujejo ljubitelji posameznih športnih panog. Sedaj deluje že šest takšnih skupin, in sicer za kegljanje na asfaltu, rekreacijsko vadbo v telovadnici, tenis, odbojko in plavanje. Najbolj množična je interesna skupina za kegljanje na asfaltu, v katero je vključenih kar 800 delavcev. Skupine vodijo strokovnjaki za posamezne športne panoge in obratni športni referenti. V prihodnje nameravajo te interesne skupine razširiti v krajevne skupnosti, kjer delavec preživi večino prostega časa. Železarna v ta namen že finančno pomaga pri izgradnji in obnovi športnih objektov v krajevnih skupnostih. Tem interesnim skupinam pa bo potem železarna nudila tudi vso strokovno, materialno in organizacijsko pomoč.

Omeniti velja, da v železarni vse vsečjo skrb namenjajo športnemu izkoriščanju prostega časa samskih delavcev iz sosednjih bratskih republik. V samskem domu Plavž imajo že urejen TRIM kabinet in klubske prostore, prav tako pa bo vse to na voljo tudi v novem domu, ki ga prav te dni končujejo.

Komisija za športno rekreacijo je v letošnjem letu že uspešno izvedla šest medobratnih tekmovanj v različnih športnih panogah. Športniki železarne so uspešno sodelovali na sindikalnih tekmah občine Jesenice, na prvenstvih v okviru SOZD Slovenske železarne in na drugih medkolektivnih tekmovanjih. Posebno uspel je tudi plavalni tečaj, na katerem se je štirideset delavcev naučilo plavati. S tečaji bodo nadaljevali tudi prihodnje leto, da bi kar najbolj zmanjšali število neplavalcev.

Pri razvoju športne dejavnosti v Železarni tudi kritično gledajo na rezultate svojega dela. Tako ugotavljajo, da sedanje organizirane in vodene oblike rekreacije v TOZD še vedno zajemajo preozek krog delavcev, ki delajo v težjih pogojih, kajti prav tem je zdrava rekreacija najbolj potrebna. Premalo poudarka je na razvoju takih oblik rekreativne dejavnosti, v katerih bi našel svoje mesto vsakdo ali vsaj večina, ne glede na poklic, položaj in individualne materialne možnosti.

Vzporedno z razvojem interesnih skupin se pojavlja tudi problem strokovnih kadrov, organizatorjev in vodij rekreacije. Kadre bo potrebno v prihodnje načrtno usposabljati ter za njihovo delo zagotoviti ustrezno stimulacijo.

V preteklih letih je bila zanemarjena tudi propagandna dejavnost. Prava propagandna akcija pomembno vpliva na zavest ljudi in odločilno prispeva k uspehu tekmovanja ali uresničevanja celotnega programa. Zato nameravajo izdelati v prihodnje poseben program propagandne dejavnosti, s katero bodo sistematično vplivali na različne interese posameznikov ter skupin. Propagandno dejavnost bodo tako vključili v splošna prizadevanja za hitrejši razvoj množične rekreacije.

JANKO RABIČ

V ORGANIZIRANO REKREATIVNO ŠPORTNO DEJAVNOST V KRANJSKI OBČINI VKLJUČENIH LE 2500 DELAVCEV

Množičnost - imperativ

V kranjski občini zadnje čase ugotavljajo, da je v različne oblike športno-rekreativne dejavnosti še vedno vključenih premalo zaposlenih. To kljub temu, da smo v samoupravnem sporazumu o uresničevanju nekaterih pomembnih vprašanj nadaljnjega razvoja telesnokulturne aktivnosti v Sloveniji med drugim zapisali, da je pravica in dolžnost slehernega delovnega človeka in občana, da se aktivno in redno udejstvuje v telesnokulturnih dejavnostih.

Tega se v kranjski občini, zlasti v vodstvu občinskega sindikalnega sveta še kako zavedajo. Kljub nekajletnim prizadevanjem, da bi v različne oblike na področju množične športne rekreacije vključili kar največ zaposlenih iz vseh delovnih organizacij, pa ugotavljajo, da je v organizirano rekreativno športno dejavnost vključenih le kakih 2500 delavcev in občanov, kar je komaj 10 % zaposlenih.

Po besedah Darka Šegule, sekretarja komisije za šport in rekreacijo, podatek res ni razveseljiv, vendar so v zadnjih dveh letih, predvsem po zaslugi sindikatov, precej storili za popularizacijo množične športne rekreacije.

Tako je na lanskih sindikalnih športnih igrah nastopilo 1706 delavcev ali 367 več kot leto prej. Najbolj se je povečalo število žensk (za 35 % v primerjavi s 1974. letom), sicer pa je lani na igrah sodelovalo 223 ekip iz 46 osnovnih organizacij sindikata. Največje zanimanje velja za tekmovanja v kegljanju, v zadnjih dveh letih pa je opaziti precejšen porast tudi pri tekmovanjih v streljanju, košarki in plavanju.

„Sicer pa se delavci iz kranjskih delovnih organizacij", pripoveduje Darko Šegula, „zdaj redno udejstvujejo v 13 letnih športnih panogah. Za letnimi delavskimi igrami ne zaostajajo zimske, ki se jih redno udeležuje skoraj 50 organizacij. To pomeni, da je v naši občini smučanje najbolj privlačna oblika športne rekreacije zaposlenih. Ob tem bi želel poudariti, da se zimskih delavskih iger udeležuje vsako leto tudi vedno več žensk."

Čeprav danes sindikalni delavci v Kranju z zadovoljstvom ugotavljajo, da po zaslugi vedno večjega števila nastopajočih na letnih in zimskih sindikalnih igrah iz leta v leto raste med delavci zanimanje za množično športno in rekreativno dejavnost, jih še vedno krepko pesti problem pomanjkanja strokovnih kadrov.

„Delovne organizacije so sicer spoznale, da je potrebno množični športni rekreaciji posvetiti vso pozornost, toda le dva kolektiva (Sava in Iskra – Elekromehanika) imata poklicna organizatorja rekreacije. To dejstvo nas ne sme presenetiti, saj se je lanskega tečaja za organizatorje športne rekreacije v Poreču udeležilo iz kranjske občine samo devet tečajnikov. Sicer pa je tako: delovne organizacije, ki imajo sposobne organizatorje, imajo tudi najbolj bogato in pestro dejavnost. Kljub vsemu gre pohvaliti tudi nekatere manjše delovne organizacije (GP Projekt in druge), ki sicer nimajo poklicnih organizatorjev rekreacije, vendar so v svojih delovnih okoljih na svoj način poskrbele za aktivno razvedrilo", ocenjuje stanje na področju strokovnih kadrov Darko Šegula.

REKREACIJA NAJ POSTANE REDNA DEJAVNOST

V Kranju, posebno v vodstvu občinskega sindikalnega sveta in v njegovi komisiji za šport in rekreacijo, so prepričani, da bodo v organizirano športno rekreativno dejavnost vključili več delavcev kot doslej, če bodo aktivnost pospeševali predvsem v okviru osnovnih organizacijah sindikata. Množična športna rekreacija z vsemi svojimi oblikami bi morala postati dejansko redna, ne pa kot sedaj zgolj postranska dejavnost v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela.

Ob tem bo treba nadaljevati s prizadevanji za dopolnitev sistema letnih in zimskih delavskih iger na osnovi novih smernic v naši telesni kulturi. Brez dvoma ostaja za večjo množičnost na področju organizirane rekreacije delovnih ljudi največja ovira pomanjkanje primernih vadbenih naprav (telovadnic, igrišč), toda v vodstvu kranjskih sindikatov so prepričani, da bo moč sčasoma z večjo aktivnostjo premostiti tudi te težave. Razveseljiva pa je predvsem pobuda komisije za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu, da bi v delovnih kolektivih pod okriljem osnovnih sindikalnih organizacij poleg redne aktivnosti na področju množične športne rekreacije organizirali tudi redna interna tekmovanja med obrati in temeljnimi organizacijami.

I. V.

Veliko prijav za tečaje v Poreču

Na razpis dveh tečajev za organizatorje rekreacije, ki bosta v Poreču (Zelena laguna) od 12. do 21. septembra in od 21. do 30. septembra 1976 prihajajo že prve prijave, čeprav je rok za pošiljanje prijav 3. september. Prijave in pa napovedi občinskih sindikalnih svetov in telesnokulturnih skupnosti, kakor tudi posameznih delovnih kolektivov kažejo na velik interes za raznovrstno usposabljanje organizatorjev rekreacije. Več prijav bo vsekakor za prvi termin tečaja, čeprav kaže, da bodo tudi ob koncu meseca septembra zelo ugodni vremenski pogoji za raznovrstne praktične dejavnosti.

Prijave sprejema Center za družbeno izobraževanje RS ZSS (informacije po telefonu (061) 37-648).

J. MALIČ

Lanskoletni absolventi tečajev v Poreču so prejeli diplome VŠTK za organizatorje rekreacije. Skupina absolventov iz Ljubljane je diplome prejela v Litostroju, kjer so se spoznali z dobro organizirano rekreacijo delavcev ter možnostmi letnega oddiha v tem kolektivu.

VELENJE

Rekreacija rudarjev

Delovna organizacija Rudarsko-elektro energetski kombinat Velenje zaposluje blizu 5.800 delavcev in je druga delovna organizacija v velenjski občini, ki ima profesionalnega organizatorja rekreacije. V kolektivu dobro vedo, kaj pomeni ta organizirana rekreacija in aktiven oddih za njihove delavce, še posebno za rudarje.

O tem, kako imajo organizirane športno-rekreativne dejavnosti v tem delovnem kolektivu, smo se pogovarjali s poklicnim organizatorjem rekreacije Jožetom Grubelnikom, ki je povedal, da želijo pridobiti čimveč rudarjev in drugih delavcev za aktivno sodelovanje na športnem področju. Zato so se tudi primerno organizirali po temeljnih organizacijah združenega dela. Tako imajo več organizatorjev rekreacije, od katerih je večina že opravila tečaj v Poreču.

V letošnjem letu so delavci že tekmovali v smučanju, šahu, kegljanju, streljanju in krosu. V teku pa je tekmovanje v malem nogometu in rokometu. V jesenskem delu pa bodo na sporedu še srečanja v košarki, minigolfu, namiznem tenisu in atletskem troboju.

Člani kolektiva imajo tudi lepe možnosti za dnevno rekreacijo. S posebno športno izkaznico lahko sami oziroma njihovi družinski člani koristijo športne objekte, kot denimo igrišča za tenis, kegljišča, bazene in telovadnice. Za uporabo omenjenih objektov so izdelani posebni časovni razporedi po temeljnih organizacijah združenega dela.

Za rudarje kot tudi za ostale delavce pa je velika pridobitev novo štiristezno avtomatično kegljišče, ki je v sklopu nove samopostrežne restavracije pri samskih domovih.

KJ

OB 40-LETNICI VELIKE TEKSTILNE STAVKE V SLOVENIJI (VII.)

PETINTRIDESET ODLOČILNIH DNI

Piše: Dr. France Kresal

STAVKA TUDI V MARIBORU

Pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe 28. avgusta, od katerih so si toliko obetali in na katera sta oblast in centralni tarifni odbor gradila vso pomirjevalno politiko, so propadla. Kakor so bila neuspela pogajanja 14. avgusta povod za začetek stavke na Gorenjskem, tako je bila neizbežna posledica teh neuspelih pogajanj – razširitev stavke na Štajersko.

Popolnoma jasno je postalo, da samo gorenjskim tekstilcem ne bo uspelo izbojevati sklenitve kolektivne pogodbe brez neposredne pomoči štajerskih sodrugov. Pokazalo se je tudi, da je tekstilna industrija v teh dneh zelo uspešno izrabila nemoteno delo tekstilnih tovarn na Štajerskem, ki so z intenzivnim delom nadomeščale zastoj na Gorenjskem. Kljub prestižnim nasprotjem obeh tekstilnih industrijskih središč so Štajerske tovarne poravnale nekatera nujna naročila gorenjskih tovarn in jih tako reševale iz zagate, ki jo je le-tem prizadela stavka. Tudi predilnica v Litiji je imela pomembno vlogo v tej pomoči.

Delavstvo, predvsem pa vodstvo stavke in KP je spoznalo, da bo tako stavka predlogo trajala, da bo neučinkovita in da je nujno, da se stavka takoj razširi tudi na vse tekstilne tovarne na Štajerskem – predvsem v Mariboru.

Da se bo stavka nujno razširila tudi na Štajersko, so spoznali tudi industrijci. Zato so skušali to preprečiti in ovirati. Vsi so se zavedali, da bi razširitev stavke na Štajersko pomenila aktiviranje še večjih ljudskih množic in večji pritisk na podjetnike.

Pobudo je vodil v imenu mariborskih tekstilcev Hutter, ki je bil najbolj zainteresiran, da se stavka ne razširi in da se pogajanja nadaljujejo in sklene kolektivna pogodba. 29. avgusta 1936 je poslal podjetnikom vseh zasedenih tovarn pismo, v katerem jih je pozival, naj s svojim stališčem ne onemogočajo pogajanj in sklenitve kolektivne pogodbe.

Društvo bombažnih predilnic pa je z okrožnicama z dne 31. avgusta in 1. septembra podrobno seznanilo vse podjetnike o nastali situaciji in pozvalo na popolno solidarnost. Naročilo jim je, naj zberejo imena vseh organizatorjev stavke in mu sezname takoj pošljejo, ker si je prizadevalo doseči aretacijo vseh voditeljev; tako je upalo zatreti stavko.

Popoldne in zvečer 31. avgusta so izvedli vse priprave in zjutraj ob 5. uri, po prihodu jutranje izmene, je v tovarni Thoma na Pobrežju izbruhnila stavka. Dopoldne so izvedli priprave še v drugih tovarnah: Doctor in drug, Mariborska tekstilna tovarna (Mautner), Mariborska tovarna svile (Radvanje), Jugosvila, Zelenka Co. in Stanko Bren. Isti dan je izbruhnila stavka tudi v Preboldu. Delavstvo je povsod zasedlo obrate in ostalo v tovarnah. Stavka je zajela ves Maribor in bližnjo okolico razen tekstilne tovarne Hutter in Rosner in nekaterih manjših tovarnic, ki niso imele svojih sindikalnih podružnic. Hutter je dal svojim delavcem tridnevni plačani dopust, enodnevni zaslužek pa namenil v stavkovni fond. Tudi tovarne Rosner delavci niso zasedli, ker jim je dala tovarna 2 dni plačanega dopusta, postavili pa so v tovarni stavkovno stražo. Poskus medstavkovnega odbora, da bi tudi Hutterjevi delavci začeli stavkati in zasedli tovarno, v začetku ni uspel. Po zborovanju delavstva pa so 3. septembra tudi oni začeli stavkati.

Stavka je izbruhnila tudi v tekstilni tovarni Mautnerjevega koncerna v Preboldu. Začela se je v oddelku „Cosmanos", kjer so bile plače najnižje, potem pa se je razširila na vso tovarno. Takoj naslednji dan po izbruhu stavke v Mariboru, 2. septembra dopoldne, je bil skupni sestanek industrijcev z obratnimi zaupniki, zastopniki delavske zbornice, strokovnih organizacij in mariborskega tarifnega odbora. Sestanek, ki mu je prisostvovalo 50 oseb, je vodil dr. Trstenjak, ki si je prizadeval doseči sporazum med delavci in tovarnarji in tako stavko končati. Ti pogovori so se končali z izjavo delodajalcev. Na predlog Golmajerja, zastopnika delavske zbornice, so industrijci podali naslednjo izjavo:

1. Mariborski tekstilni industrijci izjavljajo, da pristanejo na vse pogoje skupne kolektivne pogodbe, ki bo sklenjena med delodajalci in delavskimi organizacijami, in da bodo pospeševali delo za sklenitev skupne pogodbe.

2. Določila kolektivne pogodbe glede mezd in tarif morajo stopiti v veljavo s 1. septembrom 1936.

3. Stavka mariborskega tekstilnega delavstva se mora obravnavati kot protest zaradi zavlačevanja pogajanj že pri industrijcih v razpravi za kolektivno pogodbo.

4. Delodajalci se zavežejo, da zaradi te stavke ne bodo nikogar preganjali in izvajali posledic.

Vsi navzoči industrijci so to izjavo takoj podpisali. Predstavniki delavstva pa niso mogli podati garancije, da bo delavstvo na podlagi te izjave industrijcev prenehalo stavko in šlo naslednji dan na delo. Zato so za naslednji dan, 3. septembra ob 9. uri dopoldne, sklicali v unionski dvorani zborovanje tekstilnega delavstva. Impozantnega shoda so se stavkajoči delavci množično udeležili. Delavski zastopniki so prebrali izjavo industrijcev. delavstvo pa se je odločilo za nadaljevanje stavke. Pred koncem zborovanja sta podala solidarnostne izjave zastopnika Jugoslovanske strokovne zveze in Narodne strokovne zveze.

Delavci tekstilne tovarne Hutter in drug so 3. septembra zjutraj obvestili upravo, da bodo kolektivno odšli na delavsko zborovanje. Po zborovanju so tudi Hutterjevi delavci stopili v stavko. Stavkati sta začeli še obe tovarni pletenin v Mariboru, v Melju delavstvo Škofove tovarne Jugoekta, na Ruški cesti pa delavstvo Bengerjeve tovarne „Zora". Vsi delavci so ostali v tovarni in so zasedli obratne prostore. Gibanje se je širilo tudi na druge industrijske stroke in položaj v Mariboru je bil zelo napet. Kljub nasprotnim navodilom strokovnih organizacij je bila tudi v Mariboru stavka popolna in se je sklenila akcijska enotnost.

Mariborski tekstilni delavci so se na shodu soglasno izrekli za nadaljevanje štrajka in so ostali v obratih. Življenje v zasedenih tovarnah so organizirali podobno kot tekstilci na Gorenjskem. Uredili so prehrano, prenočišče, strokovne straže, zabavno življenje in politična zborovanja.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Skupina stavkajočih delavk v tekstilni tovarni Thoma v Mariboru . . .

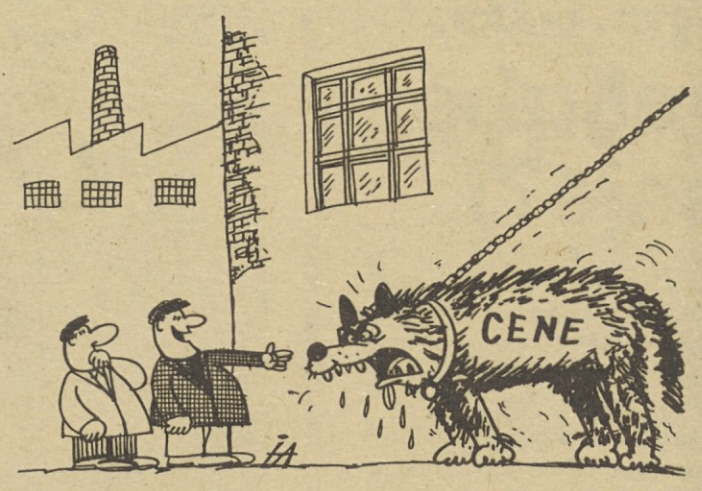

— In kako boste dvignili proizvodnjo in rešili vaš težavni položaj?
— Tegale bomo spustili . . .

Karikatura: I. Antič

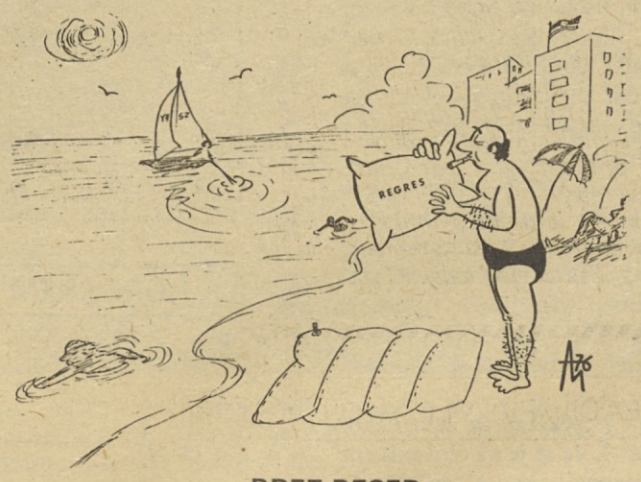

BREZ BESED

Karikatura: M. Alašević

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitve pošljite do 2. 9. 1976 na naslov: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnici NAGRADNA KRIŽANKA. Nagrade 200, 150 in 100 din.

DE	SPECIALIST ZA UŠESA NOS IN GRLO	MESTO NA KOSOVEM	REKA V SZ, KI TEČE V BELO M.	ZDRAVILO	REKA SKOZI MÜNCHEN	AKO	VRSTA AMINO-KISLIN	MESTO V DALMACIJI	REČICA POD KRIMOM		ADOR JE ARETIRAN	POŠKODBA
PREBIVALCI OKOLICE												
SLOVENSKI PISATELJ (NASEDLI BROD)												
NASPROTJE PLIME						GL. MESTO TURČIJE / ŽEN. IME						
TOVARNA KOLES V LJUBLJANI				EVROPSKI VELETOK / NASKOK				KONEC MOLITVE / PESNIK RILKE				
CANKAR					ČAS BREZ VOJNE / KONJSKI TEK				ŽIVILSKA INDUSTRIJA V KAMNIKU			
NENAD STEKIĆ			MESTO V JUŽ. TURČIJI / PREMIER UGANDE						LITIJ / TOLKAČ, KIJ			SESTAVIL: R. N.
GOZDNA ŽIRAFA						SOTOČNICA DRINE	REKA V SRBIJI / SPECIALIST ZA IRANSKI JEZIK					PRITOK SAVE PRI MEDVODAH
FR. PESNIK IN POLITIK (ALPHONSE DE)										PRVAK / PONAVLJALNI GLAGOLI		
SPOJINA AMONIAKA S KISLINO					IT. KOMEDIOGRAF / PRAKANTON V ŠVICI							
JAPONSKI DROBIŽ				POPRAVLJA LEC UR / AMERIŠKI POPEVKAR					KATRAN / IT. FILMSKA IGRALKA (SOPHIA)			
IVAN TAVČAR			OTOK NA JZ ŠKOTSKE / KRLEŽEVA DRAMA					PRIŽNICA / GREGOR TOZON				
ZNAČAJ						SKLADATELJ STRAVINSKI					NEVESTIN PARTNER	VRSTA PAPIGE
VELIK HRIB					ZAZNAVA S PRSTI	KRAJ PRI N. MESTU / JAP. POLITIK (EISAKU)						
OVENELOST								TEKOČ. ZA NARKOZO / GLAVNI ŠTEVNIK				
FIGURA ZANIKANEGA NASPROTJA							DNEVNI ZASLUŽEK / ERBIJ					
OVREDNOTENJE									IZVIR			
LOG				ZNOJNICA					ŠTEFOK			

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Kinematograf, elektromotor, Rora, okarina, ave, Solin, Tadeja, očaki, Ig, RA, Eva, OV, toast, Danska, Irokez, žeton, sari, lie, osa, interval, desert, anion, Ast, govno, pa, vt, povoj, Pat, netivo, enota, Iberi, epik, naton, Koreja, Anita, krokar.

Izžrebani reševalci iz prejšnje številke:

1. nagrada, 200 din: Betka Škufca, Klek 31, 61420 Trbovlje;
2. nagrada, 150 din: Miro Golob, Volaričeva 6, 66230 Postojna;
3. nagrada, 100 din: Bena Glogovšek, Heroja Slaka 9, 68210 Trebnje.

Nagrade bomo poslali po pošti.

HUMORESKA

Kje ste, preljube seje?!

Gašper se je zdihovaje zleknil na kavč, od koder je lahko naravnost gledal v migotanje malega zaslona. Pobožno zbrano je spremljal poročila. „Da, da, njim se godi, da je kaj... Pogovori in seje in..."

Gašperjev specifični odnos do sej ni lahko razložiti kar „iz prve roke", če ne povemo, da je možakar že več kot dvajset dni na letnem oddihu in...

Začelo se je seveda s polnim optimizmom in z zaklinjanjem, da ga ne bodo videli na delovnem mestu „pred koncem stoletja", četudi se bo zemlja podirala. Prve dneve se je zaganjal v morske valove kot kit, dokler ga ni tako zdelalo, da zaradi musklfibra še cigarete ni mogel prinesti do ust.

Na srečo mu je bilo vreme skrajno naklonjeno (dež in burja!), tako da se je lahko udinjal kot šofer za svojo družino, ki si je zaželela videti nekaj turistično razvitih krajev. Gašper je imel avta „in še nekaterih stvari" že čez vrh grla, tako da je s pravim navdušenjem sprejel predlog, da se naposled vrnejo domov.

Dom! Videl ga je pravzaprav zelo malo, kajti revež je pozabil, da se je na Slovenskem začela gobarska sezona – kar je za Gašperja pomenilo toliko kot pobesnelo tekanje čez drn in strn – nakar sta ga še sinova spomnila, kako jima že dve leti obljublja, da ju bo peljal na Triglav „in še nekatere dvatisočake".

Že v najbolj grobih obrisih prikazana počitniška, dopustniška in sploh rekreacijska navdahnjena Gašperjeva dejavnost daje slutiti, da je bil možakar po dobrih dvajsetih dnevih letnega oddiha docela na koncu z močmi. Mimogrede naj še spomnimo (gre za olajševalno okoliščino), da pred tem Gašper praktično dneve in dneve skoraj ni spal, ker se je pač zavzeto poglobil v časovno genialno programirane televizijske prenose olimpijskih iger.

Da, sestanki...

„Dovolj imam počitnic in vsega!" je nenadoma zatulil Gašper. „Hočem spet na svoje seje, ker nočem, da me bodo morali predčasno poslati v invalidski penzion."

Potem je pred televizorjem sladko zadremal, ko ga je uspavala čarobna vizija „njegove seje", kjer je lahko mirno spil svojo kavico in se negibno sede na svojem stolu – prepustil mislim, ki so ga za nekaj ur odpeljale, kamor so pač hotele.

Diskutantov pa tako ali tako nikoli ne zmanjka... Tig

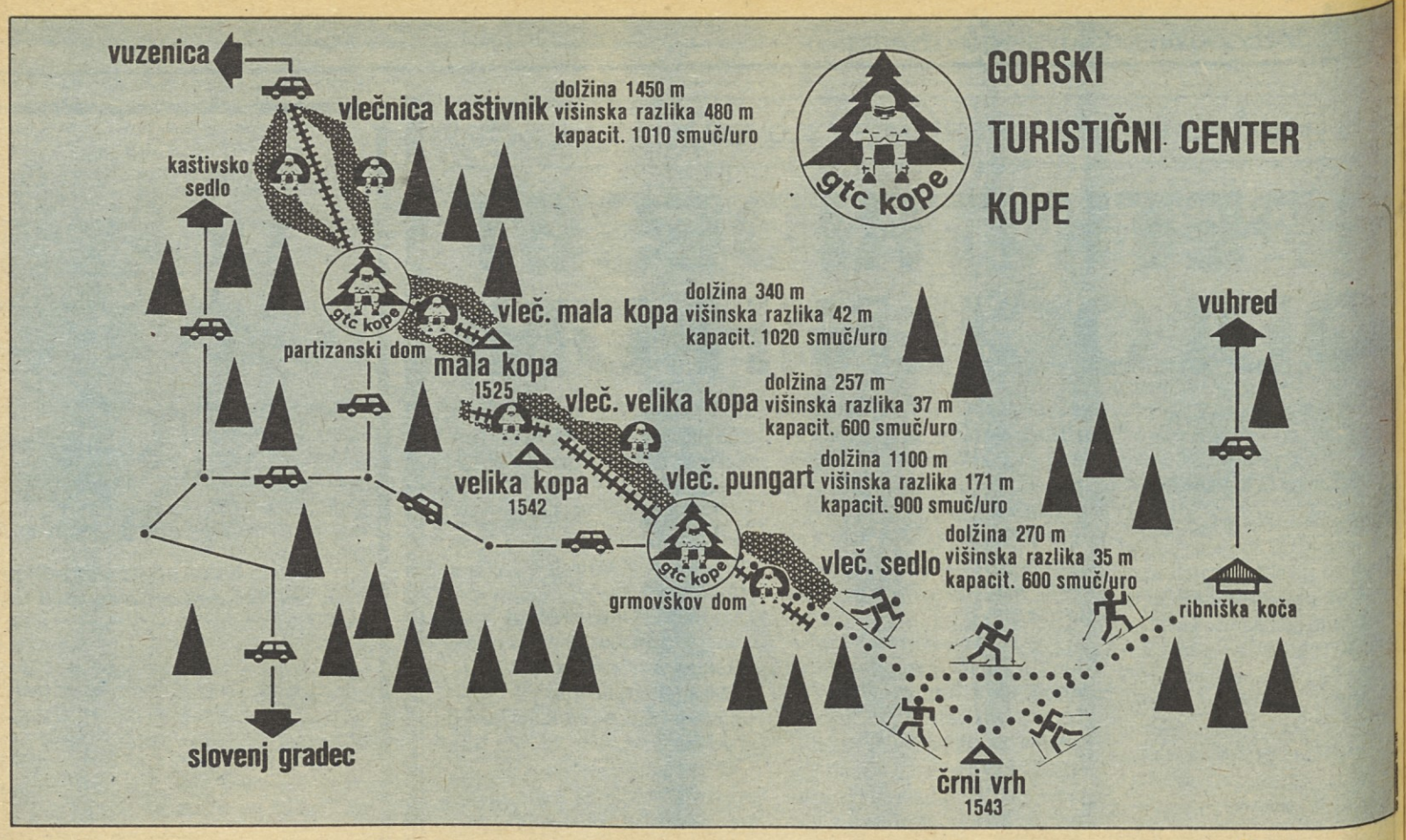

NA KOROŠKEM SO SE ODLOČILI, DA BODO POSVETILI TURIZMU VSO POZORNOST

OBETAJOČI NAČRTI

Največji razvoj bosta doživela v prihodnjih letih GTC »Kope« in letališče Slovenj Gradec kot osrednja turistična centra koroške regije

Za koroško regijo je značilno, da ima izredno ugodne pogoje za razvoj turizma, kar pa doslej ni znala izkoristiti. Tako je turistično gospodarstvo na tem območju brez tradicije, vsi turistični objekti, ki jih premore Koroška, seveda razen redkih izjem, pa so se doslej rojevali povsem stihijsko, brez prave povezave. Posamezni programi na področju turizma so nekompletni in v glavnem usmerjeni le v ozke gostinske usluge. Podobno je tudi v zasebnem sektorju, kjer obrati v večini primerov ne zadovoljujejo ne po tej ne po oni plati, kar z drugimi besedami pomeni, da so nezadovoljivo opremljeni in da je njihova ponudba zelo zelo obzirno povedano dokaj nekompletna. Zato so v minulem letu zabeležili na Koroškem le blizu 70.000 nočitev, s tem, da je bilo od tega tujih gostov borih devet odstotkov.

Omenjeni podatki so razumljivo nekoliko skromni. So pa po drugi plati vedvomno tudi spodbudni, če upoštevamo, da vse do leta 1972 o kakršnemkoli turističnem prometu na Koroškem ne moremo resno govoriti. To pomeni, da gre za razmeroma nagel turistični razvoj na Koroškem, od katerega si vsi skupaj še marsikaj obetamo. Korošci namreč vidijo v turizmu še velike, doslej povsem neizkoriščene možnosti, zato so se tudi odločili, da bodo v prihodnje posvetili turističnemu gospodarstvu vso pozornost in ga uvrstili med svoje prioritetne gospodarske dejavnosti.

ŠE LETOS TURISTIČNA POSLOVNA SKUPNOST

Doslej je bila vsa turistična dejavnost na Koroškem skoncentrirana predvsem v štirih centrih: v Mežici, Rimskem vrelcu pri Kotljah, Slovenj Gradcu z njegovim letališčem in v Gorskem turističnem centru „Kope". V vseh ostalih krajih je šlo predvsem za prehodne in poslovne goste. K vsemu temu naj še dodamo, da se je v minulih letih nekaj kmetij že preusmerilo na kmečki turizem, da pa jim bodo v prihodnjih letih sledile še druge. Še največ pa so doslej storili na področju zimskega športa, saj so na Koroškem zgradili po letu 1970 kar 19 žičnic s kapaciteto 13.700 smučarjev na uro!

Za hitrejši, bolje organiziran in predvsem čim bolj usklajen nadaljnji razvoj turističnega gospodarstva so se predstavniki štirih koroških občin, to je Dravograda, Radelj, Raven in Slovenj Gradca odločili, da bodo že v letošnjem letu ustanovili turistično poslovno skupnost. Ob tem pa moramo vsekakor povedati, da se je turistično gospodarstvo na tem območju, ki je tako rekoč komaj shodilo, tesno povezalo z drugimi delovnimi organizacijami, zlasti z lesno industrijo in gozdarstvom. Tako si zares lahko obetamo, da bo v prihodnje nastopala Koroška kot enotno turistično področje z dokaj široko ponudbo.

Glede na načrte koroške regije bi lahko predvidevali, da bosta v prihodnje doživela največji razvoj Gorsko turistični center „Kope" in letališče Slovenj Gradec, ki postajata osrednja turistična centra celotne koroške regije.

TURISTI BODO!

Že danes je v Gorsko turističnem centru „Kope" blizu 200 ležišč, do leta 1985 pa naj bi to število naraslo za blizu 1500 novih postelj v počitniških domovih, hotelih, bungalovih in depandansah. Doslej so tu že zelo veliko vložili v infrastrukturo, to je v parkirne prostore, vodovod, telefonske zveze, gozdne poti in seveda smučarske vlečnice, katerih kapaciteta znaša že blizu 7000 smučarjev na uro. V prihodnjih nekaj letih pa bodo na „Kopah" zgradili še nekaj žičnic, tako da bodo povečali kapaciteto na več kot 10.000 smučarjev na uro.

Pa novo letališče v Slovenj Gradcu?

Na Koroškem zatrjujejo, da so poslovne in potrebe turističnega gospodarstva na tem območju tolikšne, da je gradnja javnega in športnega letališča v Slovenj Gradcu opravičljiva in obenem nujna. Gospodarstvo potrebuje namreč tesnejše dnevne stike z ostalim gospodarstvom v državi in izven nje, pa tudi današnje zahteve sodobnega turizma se razlikujejo od tistih, ki smo jih bili vajeni doslej. Ljudje si vse bolj želijo hiter in udoben dostop oziroma prevoz do turističnih središč.

Letališče naj bi bilo D kategorije, veljalo pa naj bi blizu 13 milijard dinarjev. Malo ali veliko...? Na Koroškem zatrjujejo, da gre za sorazmerno majhno investicijo, in da bi storili v primeru, če se ne bi odločili za gradnjo, nepopravljivo napako.

Za vse večji dotok turistov se tudi nikoli ne bati, pravijo na Koroškem. Obisk iz sosednjih republik namreč narašča iz leta v leto, in to ob dosedanji, še dokaj skromni ponudbi. Zanimanje za vedno sveže pohorske gozdove in prelepa smučišča na višini 1500 metrov pa je tolikšno, da so nekatera podjetja iz Srbije celo pripravljena priskočiti na pomoč pri gradnji nekaterih objektov. –a

DOBRA DELA JOŽKA KOPRIVE

TEŽKE SO TE STVARI

(Jožek se vključi v družbeno akcijo za uveljavitev delegatskega sistema)

Peter Kovač, vodja splošne delegacije za vse interesne skupnosti v občini, je star prijatelj Jožka Koprive, honorarnega vratarja. To njuno prijateljstvo se je doslej pri skupnem delu in v medsebojni pomoči že tolikokrat potrdilo, da je nedavna prošnja za pomoč in Jožkovo sodelovanje bila koj sprejeta.

„Kar želiš, vse dobiš", je dejal stari Kopriva, „in ničesar ni na tem svetu, kar zate ne bi storil."

Petek Kovač je želel:

„Pomagaj mi, Jožek! V delegaciji, kjer sem vodja, dobimo toliko gradiva, da ga kljub naši dobri volji ne moremo prebrati. V fabrikah delamo od jutra do zore, med šihtom za proizvodnjo, popoldne za delavsko samoupravo, vse kar zadeva našo družbeno dejavnost v interesnih skupnostih pa beremo in študiramo ponoči."

Pa je Jožek zavoljo starega prijateljstva sklenil, da mu bo pomagal in da bo prebiral njihovo gradivo: najpomembnejše misli pa bo posredoval Petru in njegovi delegaciji.

In je ugriznil v kislo jabolko.

Naj prepišem nekaj zapiskov iz njegovega dnevnika:

„Osemnajstega maja: Prebral sem gradivo za sestanek izobraževalne skupnosti. Zdaj še manj vem kot prej. Menda je še najpomembnejši tisti odstavek, ki pravi, da potrebujemo dobro izobražene kadre, pa jih imamo premalo."

„Šestindvajsetega maja: V gradivu za sejo skupnosti o otroškem varstvu najbolj poudarjajo denarne probleme. „Ni dovolj sredstev", pišejo, „in to velja za vrtec v Trnju, ki ga bomo gradili predvsem s pomočjo samoprispevka, še bolj pa za vrtec v Pobrežju, za katerega imamo zgolj načrte, denarja pa še ne."

Tako je Jožek bral gradivo, ki bi ga morali poznati vsi delegati in vsi njihovi volivci, hodil je na seje delegatov, ki so bile po pravilu nesklepčne, in tamkaj je pripovedoval, kaj je dobrega prebral, in je predlagal, na katero področje naj delegati usmerijo svojo pozornost. O tem je zapisal v svoj dnevnik:

„Drugega junija: Izobraževalna skupnost je pripravila za svojo sejo 118 strani tipkanega poročila."

In ko se je prebil skozi vse to gradivo je dejal ženi Nežki:

„Po vprašanju infrastrukture, ki postaja vse bolj pereče, lepo prosim, če mi skuhaš kavo."

Potem je bral še vse tisto, kar bi delegati in njihovi volivci morali vedeti o telesni kulturi, o zaposlovanju in o stanovanjski politiki, o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, o zdravstvu in o raziskovalni skupnosti.

Ker pa so bili člani splošne delegacije medtem na dopustu, je le Neža vedela, kaj se z Jožkom dogaja. Ob vsakem ponočnem branju je njen mož postajal vse bolj čuden in nemogoč. Ni več govoril kot normalni ljudje. Zjutraj, ko je šel v službo, je rekel, da gre v združeno delo, popoldan je šel v krčmo „Pri sodčku" na relaksacijo, zvečer je na glas bral iz gradiva interesnih skupnosti – denimo:

„Po vprašanju ugotavljanja lastnih sredstev pri hitro rastočem odjemu ustvarjenega dohodka in ob nastajanju vseh večjih potreb na tem področju, smo upoštevaje referendum in iz njega izhajajoč prispevek še vedno ostali na mrtvi točki."

Povsem na mrtvi točki se je Jožek znašel, ko je drugega avgusta zapisal v svoj dnevnik:

„Poročal sem delegaciji, ki se je vrnila z dopusta, pa me žal niso razumeli."

Naslednjega dne naj bi namreč ta delegacija poslala svojega delegata v občinsko kulturno skupnost. Jožek je predlagal:

„Glede druge točke dnevnega reda, ki zadeva kulturo kot družbenopolitično nujo, predlagam, da terjaš na sestanku, naj o kulturi vendarle spregovorijo kot o sestavnem delu vsega našega socialističnega prizadevanja; torej kultura ni samo nujnost, ampak sestavni del vsega tistega, čemur rečemo socializem."

In je Jožka Koprivo še isti dan odpeljala njegova Nežka v Polje pri Ljubljani in je psihiatru rekla:

„Križana gora, gospod doktor, pomagajte mu; pri tem branju materiala za seje interesnih skupnosti, se je povsem izpridil. Nič več ne zna govoriti po naše in vse kar reče, je tako zelo smešno, da ga nihče ne razume. Še danes zjutraj mi je na primer dejal: „Veš Nežka, da je od sukcesivnega pristopa k seksualnim problemom odvisno tudi naše samoupravljanje", pa pred tem prav gotovo ni popil niti dva deci."

Psihiater je Jožka pregledal, diagnoze pa ni povedal, rekel je le, da ga ne morejo sprejeti v bolnišnico, kajti takih in njemu podobnih ljudi, njihovih svojcev in prijateljev je že polna bolnišnica.

In je Nežka svojega Jožka peljala domov, v domačo nego.

Kaj pa naj bi v takih razmerah lahko drugega storila?

JANEZ VOLJČ

DE

Delavska enotnost, glasilo Zveze sindikatov Slovenije. Izdaja ČZP Delavska enotnost. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. leta. List urejajo: ANDREJ AGNIČ, VOJKO ČERNELČ (glavni urednik in direktor), SONJA GAŠPERŠIČ, MILAN GOVEKAR, MARJAN HORVAT, RAFAEL LINDIČ (tehnični urednik), BORIS RUGELJ, BOJAN SAMARIN (odgovorni urednik), JANEZ SEVER, IGO TRATNIK, ANDREJ ULAGA, IVO VIRNIK in JANEZ VOLJČ. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313/VI; naročninski oddelek tel.: 310-033, int. 278; uredništvo, tel.: 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033; komerciala: Ljubljana, Tavčarjeva 5, tel.: 312-691. Račun pri SDK Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-121100. Posamezna številka stane 3,00 din, letna naročnina je 150,00 din. Rokopisov ne vračamo. Poštnina plačana v gotovini. Tisk »Ljudska pravica«, Ljubljana.